

ORTA ASYA, G. KORE VE TÜRKİYE ARASINDA OLASI BİR GÜMRÜK BİRLİĞİ: TÜRKİYE'NİN POTANSİYEL İHRACAT KAZANIMLARI

Emine Nur Özkan GÜNAY¹ - Barış CAN

Özet

Küresel kriz Avrupa ve Amerikan ekonomilerini dağınıklığa sürüklerken, Asya kıtasında yükselen ekonomilerin göreceli olarak daha iyi konumda olması yeni dünya düzeninin ekseninin doğuya doğru kaymaya başladığını ve bu bölgedeki ekonomik canlılığın küresel krizden çıkışta önemli bir ivme katacağını göstermektedir. Tüm bu gelişmeler ve Çin'in önlenemez yükselişi, Türkiye'nin bölgedeki potansiyel kazanımlarının araştırılmasının önemini vurgulamaktadır. Bu çalışmanın amacı küresel ticarete söz sahibi olabilecek bir birliğin olanaklarını araştırmak, öne çıkan sektörleri belirlemek, Türkiye açısından potansiyel kazanımları saptamak, Türkiye'nin Orta Asya ile ekonomik bir birlik kurması halinde karşılıklı kazançları ve zorlukları saptamak, öne çıkan sektörleri belirlemek ve küresel ticarete etkinliğinin artmasına yönelik politika önerileri sunmaktır. "Altay Birliği" isimli Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Güney Kore, Türkmenistan ve Özbekistan arasında kurulacak tarihi, sosyal ve kültürel bağlarla desteklenen, küresel ekonomiye uyarlanmış, modern bir birlik önerilmektedir. Her Altay ülkesinin farklı rekabet

¹ Boğaziçi Üniversitesi Uluslararası Ticaret, gunayen@boun.edu.tr

üstünlükleri göz önüne alınarak, bu ülkelerin kaynaklarını ve öne çıkan üstünlüklerini verimli kullandıkları ve birleştirdikleri takdirde dünyada güçlü bir konuma gelecekleri sonucu ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin ihracatında bu ülkelerin payının %3 olduğu, bununla birlikte bu ülkelerin ithalatlarında Türkiye'nin payının sadece %0.80 olduğu düşünülürse, Türkiye'nin bu ülkeler ile büyük bir dış ticaret potansiyeli bulunmaktadır. Analizler, Altay ülkelerinin Türkiye'nin rekabet üstünlüğü olan on sektörde bile yaptıkları ithalatlarını %10 arttırsa 21.7 milyar dolar, %20 artış olsa 43.3 milyar dolar, %30 arttırsalar, yaklaşık 65 milyar dolarlık ihracat potansiyelinin olduğunu göstermektedir. Rekabet üstünlüğünün olduğu sektörlerdeki hedef artışın gerçekleştiği varsayıldığında ise bu miktar yaklaşık 80.3 milyar dolara yükselmektedir. Sonuç olarak, 2008 verileri ile gerçekleştirilen çalışmada 132 milyar dolarlık ihracat kapasitesi 'Altay Birliği'nin etkin işleyişi sonucunda 212 milyar dolara ulaşacak potansiyele sahiptir. Bu ihracat değeri ile Türkiye dünya ihracat sıralamasında 33. sıradan 20. sıraya yükselmektedir. Yapısal nedenlerle yıllardır cari açık sorununu çözmeye çalışan Türkiye için Altay ülkeleri önemli bir potansiyeldir ve ihracatı artıracak alternatif bir politika olarak ele alınabilir.

Anahtar kelimeler: Gümrük Birliği, Türkiye, Orta Asya Ülkeleri, dış ticaret

1. Giriş

Tüm dünyanın ekonomik kriz yaşadığı bir dönemde bir çok ülke uluslararası ticarete koruma politikalarına yönelmiş, serbest ticaret bölgeleri ve birlikler kurma arayışına girmişlerdir. Küresel kriz sürecinde Amerikan ekonomisinin toparlanamaması, Avrupa Birliği'nin içinde bulunduğu ekonomik ve politik kaos ortamı, Rusya'nın bölgedeki etkisi, özellikle Çin'in önlenemez yükselişi ve Orta Asya'yı potansiyel bir pazar olarak görmesi dünya dengelerinin doğuya kaymasına neden olmuştur. Bu konjonktürel gelişim Türkiye'nin bölgesel güç olarak ticarete söz sahibi olacak bir yapılanma içine girmesi gerekliliğini gündeme getirmiştir. Bu yapılanma seçeneklerinden biri Türkiye'nin Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile gümrük birliği

ile başlayıp ekonomik entegrasyona kadar gidebilecek birliktir. Bu çalışmada birliğe "Altay Birliği" adı verilmiştir.

Orta Asya dünyanın sayılı doğal kaynaklarına sahip, fakat yıllarca bu kaynakları kendisi için kullanamamış, yanlış yönetilmiş ve yalnızlığa terk edilmiş bir bölgedir. Kaynakların keşfedilip kullanılmasıyla birlikte para girişinin başladığı fakat halkın büyük çoğunluğunun kişisel kazanımlarının çok düşük olduğu, gelir dengesinin orantısız olduğu, sanayileşmenin gerçekleşmediği bakir bir bölgedir. Orta Asya ülkeleri, iyi yönetildiği, doğru yönlendirildiği ve karşılıklı kazanç amaçlı iş birliğine ikna edildiği takdirde ortaya dünyada söz sahibi olabilecek bir birlik çıkması olasıdır. Çalışmanın amacı, Türkiye'nin Orta Asya ile ekonomik bir birlik kurması halinde karşılıklı kazançların ve zorlukların saptanması, öne çıkan sektörlerin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik politika önerilerinin sunulmasıdır.

Türkiye'nin aynı dili konuştuğu, aynı kültürü ve geçmişi paylaştığı Orta Asya Türk Devletleri ile yakınlaşmasının önünde çeşitli zorluklar ve engeller mevcuttur. Geçmiş dönemlerde Türkiye ekonomisinin zayıf olması, ekonomik olarak bu ülkeleri kucaklayacak güce sahip olmaması ve Türk dış siyasetinde bu ülkelerin ön planda yer almaması Türkiye'nin bu ülkelere yakınlaşma sürecinin önünde en önemli engeller olmuştur. Ancak hala gelişmekte olan Türkiye'nin mevcut durumda da bu ülkeler ile ekonomik olarak birleşmesi son derece zordur. Bu nedenle çalışma iki aşamalı olarak ele alınmıştır. Öncelikle Türkiye ve Orta Asya Türk Devletleri ile olası bir gümrük birliğinin analizi yapılmış, daha sonra birleşme sürecine G. Kore dahil edilmiştir. G. Kore, Çin Halk Cumhuriyeti, Kuzey Kore ve Japonya arasında sıkışmış, yüzyıllarca bu ülkeler tarafından işgal edilmiş, 1950-1953 Kore Savaşı'nda Çin ve Kuzey Kore ordularına karşı savaşmış, Türk Ordusu'nun desteği ile bağımsızlığını korumuş ve bu desteği hiçbir zaman unutmamış bir Asya kaplanıdır. Teknoloji ve sanayi devi olan Kore, dünyanın büyük ekonomilerinden birine sahiptir. Ekonomik düzeylerinin yanı sıra, Türk halkına olan yakınlıkları, kendilerinin Altay soyundan geldiğine ve Türklerle akraba olduklarına inanmaları, Kore dilinin Türkçe ile aynı aileye mensup olması ve iki ülkenin kurduğu sıcak ilişkiler, bu olası birliğe G. Kore'nin de dahil edilebileceği varsayımını ortaya çıkarmıştır. Gümrük

birliği ile başlayıp tam bir ekonomik entegrasyona gitmesi planlanan bu birliğe "Altay Birliği" adı verilmiştir.

Çalışma süresince Türkiye'nin Altay ülkeleri isminin verileceği bu ülkeler ile dış ticaret hacmi, Altay devletlerinin ayrı ayrı ve birleştikleri takdirde meydana gelebilecek rekabet üstünlükleri, kurulacak bir gümrük birliğinin olası sonuçları ve Türkiye'nin bu ülkelere olan ihracat potansiyeli ele alınacaktır. Mevcut durumda Türkiye ihracatının sadece % 3'ünü G. Kore dahil olmak üzere bu ülkelere yapmaktadır. Altay devletlerinin Türkiye'den yaptıkları ithalat ise tüm ithalatlarının sadece % 0.80'ine karşılık gelmektedir. Bu durum, Türkiye'nin bu devletlerle oluşturacağı bir gümrük birliğinin iki taraf içinde kazanım olup olmayacağını konusunun araştırılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Yapılan inceleme ve analizler sonunda, Türkiye'nin bu ülkelere halihazırda yaptığı yıllık 4 milyar dolarlık ihracatın 10 senelik bir zaman diliminde 36 milyar dolar artması beklenmektedir. Bununla birlikte, ülkeler birleştikleri takdirde hatırı sayılır bir bölgesel güç olmanın yanı sıra petrol, teknoloji, turizm, tarım, tekstil, elektronik, makine, gemi yapımı, plastik, kauçuk, cam, mineraller, elementler, enerji, kimyasallar, demir-çelik ve araç gibi sektörlerde küresel ticarete rekabet üstünlüğü elde edeceklerdir.

Çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye'nin bu ülkeler ile olan dış ticaret hacmi incelenmiş ve mevcut durum özetlenmiştir. Üçüncü bölümde Altay ülkeleri bir araya geldikleri takdirde küresel ticarete elde edecekleri rekabet üstünlükleri incelenmiştir. Olası bir Gümrük Birliği kapsamında Türkiye'nin İhracatta Potansiyel Kazanımları dördüncü bölümde araştırılmış ve son bölümde bulgular özetlenmiştir.

2. Türkiye'nin Orta Asya Ülkeleri ve G. Kore ile Dış Ticaret Hacmi

2001 yılından sonra uygulanan ekonomik politika ile Türkiye ihracata dayalı bir büyüme politikası benimsemiş ve dış ticaret hacmi son on yıl içinde önemli bir aşama kaydetmiştir. Türkiye'nin ithalat ve ihracat rakamları (Tablo 1) 2009'daki kriz dönemi hariç her yıl düzenli bir artış göstermiştir.

Tablo 1. Türkiye'nin Dış Ticaret Hacmi (1.000 US\$)

Yıl	İhracat Hacmi	Dünya Sıralaması	Yıl	İthalat Hacmi	Dünya Sıralaması
2005	73,478,024	35	2005	116,778,994	23
2006	85,533,980	35	2006	139,575,465	20
2007	107,279,829	34	2007	170,063,227	20
2008	132,000,933	33	2008	201,960,083	21
2009	102,136,782	33	2009	140,868,084	23

Kaynak: ITC (2011)

2008 itibarıyla Türkiye'nin ihracatı 132 milyar dolara yükselmiş ve Türkiye dünyada 33. sırada yer almıştır. Aynı yıl 201 milyar dolarlık ithalat ile dünyada 21. sıraya yerleşmiştir. Dış ticaret hacmindeki artışa paralel olarak Türkiye'nin Orta Asya ve G. Kore ile dış ticaret hacmi artma eğilimine girmiştir. Türkiye'nin Altay ülkeleri ile dış ticaret yapısı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Türkiye'nin Altay Ülkeleri ile Dış Ticaret (1.000 US\$)

Aday Ülkeler	Dış Ticaret	2005	2006	2007	2008	2009
Azerbaycan	İhracat	528,076	695,287	1,047,668	1,667,362	1,398,470
	İthalat	272,256	340,481	329,647	928,421	752,842
Kazakistan	İhracat	459,946	696,823	1,079,887	890,602	633,503
	İthalat	558,900	993,728	1,284,049	2,331,992	1,077,078
Kırgızistan	İhracat	89,529	132,172	181,311	191,351	140,085
	İthalat	14,113	27,455	45,020	47,974	31,446
G. Kore	İhracat	99,771	155,966	152,311	271,254	234,828
	İthalat	3,485,389	3,556,269	4,369,903	4,091,119	3,116,078
Türkmenistan	İhracat	180,635	281,325	339,989	662,937	944,917
	İthalat	160,744	189,924	396,723	389,305	330,739
Özbekistan	İhracat	151,071	175,995	225,612	336,977	279,064
	İthalat	261,466	415,841	613,810	580,810	412,973
Toplam	İhracat	1,509,028	2,137,568	3,026,778	4,020,483	3,630,867
	İthalat	5,721,156	5,523,698	7,039,152	8,369,621	5,721,156

Kaynak: ITC (2011)

2008 yılında Türkiye Altay ülkelerine 4 milyar dolar civarında ihracat gerçekleştirmiştir. Bu oranlarda 1.6 milyar dolar ile Azerbay-

can ilk sırada yer alırken, ikinci sırada 890 milyon dolar ile Kazakistan yer almıştır. En düşük ihracat ise Kırgızistan ve G. Kore'ye yapılmıştır. 2007 ve 2008 yılları değerlendirmeye alındığında Türkiye'nin bu ülkelere olan ihracatı toplam ihracatının sırasıyla sadece %2.82'si ve %3.04'ü olmuştur. Bu oranda Azerbaycan'ın payı ise %41.47 olmuştur. 2007 ve 2008 yılları itibariyle Türkiye'nin ithalatında Altay ülkelerinin payı sırasıyla sadece %4.13 ve %4.14 olmuştur. 2008 yılındaki toplam 8.37 milyar dolarlık ithalatta en büyük payı %48.80 ile G. Kore alırken, G. Kore'yi %27.86 ile Kazakistan takip etmiştir. Türkiye'nin toplam dış ticaret hacmi ve dengesi Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Türkiye'nin Toplam Dış Ticaret Hacmi ve Dengesi (1.000 US\$)

Yıl	Ticaret Hacmi	Yıl	Ticaret Dengesi
2005	190,257,018	2005	-43,300,970
2006	225,109,445	2006	-54,041,485
2007	277,343,056	2007	-62,783,398
2008	333,961,016	2008	-69,959,150
2009	243,004,866	2009	-38,731,302

Kaynak: ITC (2011)

Altay ülkeleri arasında en yüksek ticaret açığına sahip olan Türkiye'nin dış ticareti 2008 yılında yaklaşık 70 milyar dolar açık vermiştir. Toplam ticaret hacmi ise 334 milyar dolar düzeyindedir. Küresel krizin etkisi ile 2009 yılında dış ticaret hacminde gerileme görülürken, dış ticaret açığında göreceli bir toparlanma görülmektedir. Türkiye'nin Altay ülkeleri ile olan dış ticaret hacmi ve dengesi Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. Türkiye'nin Altay Ülkeleri ile Dış Ticaret Hacmi ve Dengesi (1.000 US\$)

Aday Ülkeler		2005	2006	2007	2008	2009
Azerbaycan	Hacim	800,332	1,035,768	1,377,315	2,595,783	2,151,312
	Denge	255,820	354,806	718,021	738,941	645,628
Kazakistan	Hacim	1,018,846	1,690,551	2,363,936	3,222,594	1,710,581
	Denge	-98,954	-296,905	-204,162	-1,441,390	-443,575
Kırgızistan	Hacim	103,642	159,627	226,331	239,325	171,531
	Denge	75,416	104,717	136,291	143,377	108,639
G. Kore	Hacim	3,585,160	3,712,235	4,522,214	4,362,373	3,350,906
	Denge	-3,385,618	-3,400,303	-4,217,592	-3,819,865	-2,881,250
Türkmenistan	Hacim	341,379	471,249	736,712	1,052,242	1,275,656
	Denge	19,891	91,401	-56,734	273,632	614,178
Özbekistan	Hacim	412,537	591,836	839,422	917,787	692,037
	Denge	-110,395	-239,846	-388,198	-243,833	-133,909
Toplam	Hacim	6,261,896	7,661,266	10,065,930	12,390,104	9,352,023
	Denge	-3,243,840	-3,386,130	-4,012,374	-4,349,138	-2,090,289

Kaynak: ITC (2011)

2008 yılında Türkiye'nin toplam dış ticaret hacmindeki Altay ülkelerinin payı 12.39 milyar dolar ile % 3.71 olarak gerçekleşirken, bu oranda G. Kore'nin payı % 36.48 olmuştur. G. Kore'yi ise % 26 ile Kazakistan takip etmiştir. Türkiye'nin, Altay ülkeleri ile ticaretinde sadece Azerbaycan, Kırgızistan ve Türkmenistan ile ticaret fazlası olduğu görülmektedir. Bunun dışında Kazakistan ile -1.4 milyar dolar, Özbekistan ile de -133 milyon dolar ticaret açığı verilirken, en büyük ticaret açığı -3.8 milyar dolar ile G. Kore ile gerçekleşmiştir.

Bu bölümün geri kalanında Türkiye'nin her bir Altay ülkesiyle dış ticaretinde en önemli 10 sektör araştırılmıştır. Her ülke sırasıyla Türkiye'den gerçekleştirilen ihracat ve Türkiye'nin yaptığı ithalat sektörel bazda incelenmiştir. Sektörel inceleme uluslararası ticaretin temelini oluşturan 99 adet GTİP (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) bazında yapılmıştır. İlk olarak Azerbaycan ele alınmış ve Türkiye'nin Azerbaycan'a sektörel ihracatları Tablo 5'te verilmiştir. 2009 kriz yılı olduğundan 2008 yılı verilerinin değerlendirilmesi daha gerçekçi olacaktır.

Tablo 5. Türkiye'nin Azerbaycan'a İhracatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
84	Makina	68,652	96,927	148,667	215,799	159,970
73	Demir-Çelik'ten Eşyalar	26,686	50,124	66,689	155,225	116,244
85	Elektrik, Elektronik	40,297	58,429	101,514	148,714	123,659
39	Plastik	54,115	64,760	98,006	143,153	135,428
87	Taşıt, Araç	16,804	41,032	99,405	142,558	45,822
94	Mobilya, Işıklandırma	17,175	24,275	43,243	83,546	91,661
25	Tuz, Sülfür	10,746	15,755	29,644	83,194	30,215
48	Kağıt	21,403	23,894	26,673	49,002	48,331
72	Demir-Çelik	18,918	14,511	17,504	48,502	22,767
34	Sabun	9,186	11,752	13,449	40,115	47,350
	Toplam	528,076	695,287	1,047,668	1,667,362	1,398,470

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin Azerbaycan'a yaptığı ihracat 2008 itibariyle genellikle makine (%12.94), demir-çelikten eşyalar (%9.30), elektronik ürünler (%8.91), plastik (%8.58), taşıtlar (8.54), mobilya (%5.01), tuzlar (%4.98), kağıt (%2.93), demir-çelik (%2.90) ve sabunlardan (%2.40) oluşmaktadır. Buna karşın, Türkiye'nin Azerbaycan'dan 2005-2009 arası yaptığı sektörel bazda ithalat plastik, demir-çelik ve taşıt-araç dışında farklılaşmaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. Türkiye'nin Azerbaycan'dan Sektörel İthalatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
27	Petrol Ürünleri	201,777	209,480	222,027	805,030	665,658
39	Plastik	24,183	46,037	27,749	53,474	6,845
74	Bakır	10,040	39,470	36,627	22,604	9,813
76	Alüminyum	8,020	6,834	9,372	20,297	39,849
29	Organik Kimyasallar	1,724	6,458	5,273	8,906	5,463
41	Ham Deriler	10,897	10,531	8,551	8,319	6,187
72	Demir-Çelik	2,370	1,244	676	2,975	107
78	Kurşun	21	66	761	1,643	800
87	Taşıt, Araç	2	15	22	1,368	1,111
52	Pamuk	7,690	10,396	13,105	1,058	14,426
	Toplam	272,256	340,481	329,647	928,421	752,842

Kaynak: ITC (2011)

En dikkate değer fark, Azerbaycan'ın Türkiye'ye yaptığı ihracatının %86.70'ini ham petrol oluşturmaktadır. Çok daha düşük oranlarla plastik (%5.75), bakır (%2.43), alüminyum (%2.18) ve organik kimyasallar (%0.95) izleyen sektörleri oluşturmuştur.

Altay Birliği için ikinci adayı Kazakistan'a Türkiye'nin yaptığı ihracat Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Türkiye'nin Kazakistan'a Sektörel İhracatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
85	Elektrik, Elektronik	53,958	105,527	158,461	143,187	82,086
84	Makina	66,358	104,913	168,884	112,122	82,327
39	Plastik	59,099	78,637	109,525	88,134	76,451
73	Demir-Çelik'ten Eşyalar	32,814	56,429	107,840	87,117	41,422
71	Mücevherat	16,659	16,414	31,797	50,852	36,767
94	Mobilya, Işıklandırma	24,249	40,604	50,334	38,282	35,550
76	Alüminyum	18,334	24,081	33,886	35,893	13,502
27	Petrol Ürünleri	1,565	2,108	13,608	28,110	8,807
87	Taşıt, Araç	11,482	23,743	66,822	19,991	13,811
68	Taş, Alçı	5,477	6,715	14,260	19,253	9,513
	Toplam	459,946	696,823	1,079,887	890,602	633,503

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin Kazakistan'a yaptığı ihracatlar içinde sırasıyla, elektronik (%16.07), makina (%12.58), plastik (%9.89), demir-çelikten eşyalar (%9.78), mücevherat (%5.70), mobilya (%4.29) ve alüminyum (%4.03) olarak ilk sıraları almıştır. Sektörel bazda ithalat ise Tablo 8'de verilmektedir.

Tablo 8. Türkiye'nin Kazakistan'dan Sektörel İthalatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
74	Bakır	330,844	577,492	722,801	862,752	482,184
27	Petrol Ürünleri	110,177	126,990	170,203	677,241	340,994
10	Tahıllar	16,038	27,383	176,070	450,192	69,698
72	Demir-Çelik	11,406	99,870	54,842	115,683	40,865
79	Çinko	46,257	127,641	128,894	85,046	89,120
76	Alüminyum	744	1,829	1,405	63,947	34,092
78	Kurşun	27,905	11,595	7,967	39,680	6,080
28	İnorganik Kimyasallar	36	1,439	706	14,606	397
25	Tuz, Sülfür	812	4,242	8,727	9,448	3,372
52	Pamuk	3,429	4,464	4,733	6,256	1,461
	Toplam	558,900	993,728	1,284,049	2,331,992	1,077,078

Kaynak: ITC (2011)

Kazakistan'dan yapılan ithalatlar Kazakistan'ın doğal kaynaklarının zenginliğini işaret etmektedir. Türkiye'nin ithalatının %36.99'unu bakır, %29.04'ünü petrol, %19.30'unu tahıllar, %3.64'ünü çinko, %2.74'ünü alüminyum ve %1.70'ini kurşun oluşturmaktadır.

Altay Gümrük Birliği'nin üçüncü adayı Kırgızistan'a gerçekleştirilen ihracat Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Türkiye'nin Kırgızistan'a Sektörel İhracatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
57	Halı	11,322	16,605	26,227	45,561	18,968
61	Tekstil, Örgülü	10,397	15,092	16,590	16,952	16,781
84	Makina	4,150	7,064	13,902	16,948	13,401
18	Kakao	3,059	4,768	10,678	16,174	9,559
39	Plastik	6,474	7,031	10,543	13,194	10,477
71	Mücevherat	15,722	23,410	33,344	12,797	7,543
85	Elektrik, Elektronik	4,288	7,743	10,924	11,670	10,583
17	Şeker	5,262	7,361	9,142	8,319	2,840
62	Tekstil, Örgüsüz	4,200	10,006	7,078	3,752	3,340
34	Sabunlar	1,891	2,349	3,085	3,694	3,717
	Toplam	89,529	132,172	181,311	191,351	140,085

Kaynak: ITC (2011)

Endüstriyel gelişimi tamamlanmamış Kırgızistan'a Türkiye'nin en çok ihraç ettiği ürünler arasında halılar (%23.81), örgülü tekstil (%8.85), makine (%8.85), kakao (%8.45), plastik (%6.89) ve mücevherat (%6.68) olduğu görülmektedir. Tarım ağırlıklı bir ülke olan Kırgızistan'dan Türkiye genellikle sebze (%48.84), meyve (%29.71) ve pamuk (%8.33) gibi ürünleri ithal etmektedir (Tablo 10).

Tablo 10. Türkiye'nin Kırgızistan'dan Sektörel İthalatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
7	Yenilebilir Sebzeler	8,564	18,448	29,104	23,431	21,212
8	Yenilebilir Meyveler	1,571	3,467	7,786	14,254	5,636
52	Pamuk	196	1,670	3,452	3,998	2,477
5	Hayvan Ürünleri	706	931	1,389	2,228	452
10	Tahıllar	0	0	0	2,220	0
44	Ağaç	138	349	184	392	64
51	Yün	226	613	395	324	228
84	Makina	67	10	15	233	32
12	Yağ Tohumu	392	142	432	196	83
55	El Yapımı Yün Elyafı	4	0	1,211	190	0
	Toplam	14,113	27,455	45,020	47,974	31,446

Kaynak: ITC (2011)

Altay Birliği'nin dördüncü adayı olan G. Kore'ye Türkiye'nin gerçekleştirdiği ihracat Tablo 11'de verilmektedir.

Tablo 11. Türkiye'nin G. Kore'ye Sektörel İhracatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
27	Petrol Ürünleri	25	11	234	77,784	34,968
84	Makina	17,688	24,281	27,291	24,676	16,949
74	Bakır	131	7,968	100	15,553	2,833
89	Gemi	1	0	0	13,500	19
52	Pamuk	7,213	8,616	11,683	10,492	7,732
85	Elektronik	2,855	4,780	3,921	9,759	10,452
26	Maden Filizi, Kül	0	0	10,291	9,202	467
25	Tuz, Sülfür	4,510	3,287	6,765	8,209	7,918
24	Tütün	5,175	11,852	7,930	8,161	11,963
68	Taş, Alçı	1,773	2,974	5,045	7,892	5,621
	Toplam	99,771	155,966	152,311	271,254	234,828

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin G. Kore'ye yaptığı az miktarda olan ihracat genellikle işlenmiş petrol (%28.67), makina (% 9.09), bakır (%5.72), gemi (%4.97) ve pamuktan (%3.86) oluşmaktadır.

Tablo 12. Türkiye'nin G. Kore'den Sektörel İthalatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
87	Taşıt, Araç	778,390	741,334	777,508	717,679	488,420
85	Elektrik	805,962	878,146	1,196,365	699,493	534,190
84	Makina	716,994	820,031	774,698	677,201	520,692
39	Plastik	214,593	276,048	412,798	459,148	313,527
72	Demir-Çelik	70,024	103,907	195,302	338,952	252,808
27	Petrol Ürünleri	180	39,460	194,357	169,739	15,317
40	Kauçuk	85,236	99,435	127,918	169,273	103,474
54	El Yapımı İplik	238,761	197,849	192,312	155,666	120,102
86	Tren Yolu	0	25	3,813	125,970	81,370
90	Optik, Foto	71,124	70,855	72,658	82,621	48,012
	Toplam	3,485,389	3,556,269	4,369,903	4,091,119	3,116,078

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin Kore'den ithal ettiği ürünler arasında ilk sıraları araçlar (%17.54), elektronik ürünler (%17.09), makina (%16.55), plastik (%11.22), demir-çelik (%8.28), işlenmiş petrol (%4.14) ve kauçuk ürünleri (%4.13) yer almaktadır.

Türkiye'nin bir sonraki aday ülke Türkmenistan'a yaptığı ihracat Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Türkiye'nin Türkmenistan'a Sektörel İhracatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
72	Demir-Çelik	2,533	9,744	39,003	99,299	45,560
73	Demir-Çelik'ten Eşyalar	19,166	28,578	29,031	82,111	162,196
85	Elektrik, Elektronik	19,699	40,632	47,981	80,109	181,786
84	Makina	18,351	44,174	49,916	66,788	107,965
94	Mobilya, Işıklandırma	11,988	15,819	17,304	43,943	63,312
39	Plastik	15,746	17,246	20,466	42,886	61,577
68	Taş, Alçı	6,381	12,880	17,241	24,598	29,291
76	Alüminyum	9,963	15,998	10,332	23,572	38,253
71	Mücevherat	7	20	511	22,185	4,462
44	Ağaç	5,103	9,842	8,631	17,434	28,738
	Toplam	180,635	281,325	339,989	662,937	944,917

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin güçlü demir-çelik sektörü ve nihai ürünleri Türkmenistan'a yapılan ihracatda %14.97 ve %12.38 paylar ile ön sıraları almaktadır. Bu sektörü elektronik ürünler (%12.08), makina (%10.07), mobilya (%6.62) ve plastik ürünleri (%6.46) takip etmektedir.

Tablo 14. Türkiye'nin Türkmenistan'dan Sektörel İthalatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
27	Petrol Ürünleri	33,523	32,736	186,509	225,992	142,822
52	Pamuk	96,946	143,109	172,899	126,412	148,444
39	Plastik	20,606	4,944	24,394	30,014	28,052
41	Ham Deriler	1,354	3,722	7,580	2,797	1,499
60	Örgü Kumaşlar	3,519	2,276	1,601	1,583	1,995
62	Örgüsüz Tekstil	968	1,202	1,212	730	824
58	Özel Dokumalar	1,572	1,098	1,158	493	581
84	Makina	148	15	59	404	112
5	Hayvan Ürünleri	0	0	0	274	367
95	Oyuncaklar	0	0	0	201	0
	Toplam	160,744	189,924	396,723	389,305	330,739

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye ise Türkmenistan'dan genellikle petrol (%58.05), pamuk (% 32.47) ve plastik (%7.70) ithal etmektedir. Türkiye, Türkmenistan'dan doğal gaz ithalat yapmamaktadır.

Tablo 15'de ise Türkiye'nin Altay Birliği'nin son aday ülkesi olan Özbekistan'a yaptığı ihracat verilmiştir.

Tablo 15. Türkiye'nin Özbekistan'a Sektörel İhracatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
84	Makina	27,226	46,292	46,534	71,205	58,837
87	Taşıt, Araç	5,359	2,365	6,986	40,860	33,462
39	Plastik	14,344	18,989	26,582	35,288	27,938
54	El Yapımı İplik	10,609	17,675	27,440	28,350	14,499
85	Elektrik, Elektronik	9,040	8,967	12,917	21,867	15,053
73	Demir-Çelik'ten Eşyalar	4,980	5,349	7,319	11,863	8,332
32	Deriler, Özler	3,759	5,024	8,201	10,075	9,605
55	El Yapımı Yün Elyafı	2,295	4,056	5,978	8,725	6,669
83	Değişik Baz Metaller	2,642	3,115	5,131	7,055	4,621
48	Kağıt	4,546	4,519	4,455	6,923	8,241
	Total	151,071	175,995	225,612	336,977	279,064

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin Özbekistan'a en çok ihrac ettiği ürünler arasında makina (%21.13), araçlar (%12.12), plastik (%10.47), el yapımı iplikler (%8.41) ve elektronik ürünler (%6.48) yer almaktadır. Türkiye ise Özbekistan'dan genellikle ham madde ve doğal kaynak ağırlıklı ithalat yapmaktadır. Bakır (%59.50), pamuk (%21.15), çinko (%7.17) ve petrol ürünleri (%5.64) ilk sıraları almaktadır (Tablo 16).

Tablo 16. Türkiye'nin Özbekistan'dan Sektörel İthalatı (1.000 US\$)

GTİP	Sektör	2005	2006	2007	2008	2009
74	Bakır	137,708	246,244	352,299	345,809	237,524
52	Pamuk	85,891	127,106	169,564	122,852	108,562
79	Çinko	953	30	33,224	41,695	7,539
27	Petrol Ürünleri	0	341	13,700	32,795	27,020
8	Yenilebilir Meyveler	4,981	7,658	14,331	8,900	7,240
31	Gübreler	10	1,125	1,156	6,956	5,261
7	Yenilebilir Sebzeler	2,079	2,173	5,023	4,473	3,502
61	Tekstil, Örgülü	778	8,268	7,107	3,967	2,195
28	İnorganik Kimyasallar	1,974	1,110	1,150	2,950	1,117
3	Balık	0	268	2,876	2,630	3,282
	Toplam	261,466	415,841	613,810	580,810	412,973

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin aday ülkelere yaptığı ihracatın sektörel bazda farklılaşması, doğal kaynak ve ham madde zengini Orta Asya ülkelerinin ekonomik düzeylerinin gelişmesi ile bir çok sektör için büyük bir ticaret potansiyeli bulunduğu ilk sinyali vermektedir. Ayrıca bu ülkeler ekonomik anlamda geliştikçe dış dünyaya açılmak isteyenler ve Türkiye üzerinden yeni pazarlara erişimleri kolaylaşacaktır. Bir sonraki bölümde Altay ülkeleri bir araya geldikleri takdirde oluşacak potansiyel kazanım rekabet üstünlükleri kapsamında incelenecektir.

3. Aday Ülkelerin Küresel Ticarete Rekabet Üstünlüğü

Ekonomik bütünleşme, bir grup ülkenin aralarındaki ticareti serbestleştirilmesi ve kaynaklarını etkin kullanarak toplumsal refah düzeylerini arttırmasını hedeflemektedir. Balassa (1976) ekonomik bütünleşmeyi "Farklı ülkelerin ekonomik ayrımcılığı ortadan kaldırmaya yönelik politikaların uygulanması ve ulusal ekonomiler arasındaki ayrımcılığın kaldırılması" olarak tanımlar. Amaç, daha büyük pazara erişimi sağlayarak taraf ülkeler arasında iş bölümüne dayalı bir ortaklığı sağlamak ve ölçek ekonomisi kapsamında daha verimli üretim yaparak ortakların refah düzeyini yükseltmektir.

Ekonomik bütünleşme siyasi bütünleşme olmadan üye ülkelerin ekonomilerini birbirine bağımlı hale getirmektedir (Karluk, 1998). Bütünleşmeye giden süreçte belli aşamalardan oluşmaktadır. Uluslararası ekonomi teorisinde bu aşamalar: (1) Serbest Ticaret Bölgeleri, (2) Gümrük Birliği, (3) Ortak Pazar, (4) Ekonomik Birlik, ve (5) Parasal Birlik olarak tanımlanmıştır (Karluk, 1996). Ekonomik bütünleşme aşamalarından olan 'Gümrük Birliği' aşaması Altay ülkelerine uyarlanırsa, 'Altay Gümrük Birliği', bu ülkelerin kendi aralarında serbest ticareti engelleyen tüm engelleri kaldırması ve üçünü ülkelere karşı ortak bir ticaret politikasının uygulanmasını kapsamaktadır. Altay Birliği kapsamında üretim faktörlerinin de serbest dolaşımı sözkonusu olduğunda, işgücü ücretlerin yüksek olduğu ülkelere akın edebilir. Bu olumsuzluğu kontrol edebilmek için geçiş döneminde 'Altay İstihdam Kontrol Sistemi (AİKS)' oluşturulabilir. Burada amaç her ülkenin kalkınarak belli bir refah düzeyine ulaşmasını sağlamak olduğundan geçiş sürecinde yerel kalkınma politikaları uyum içinde uygulanmalı

ve işgücü göçü minimize edilmelidir. Birlik içinde yatırım önderliği ve yerel istihdam yaratma liderliğini ise Türkiye ve G. Kore yapabilir. Türk ve Koreli yatırımcılar göreceli ucuz işgücü ve sıfır gümrük vergisi sayesinde rekabet avantajı sağlayabilir ve Birliğin dünyaya açılmasında öncü rolü oynayabilir.

Altay Birliği ülkelerin seçimi literatürde öne çıkan kriterler çerçevesinde yapılmıştır. Tercihli ticaret anlaşmalarından ekonomik birliğe kadar olan süreçte bazı faktörler ön plana çıkmaktadır. Bunların en önemlileri ekonomik büyüklük, kişi başına ortalama gelir, mevcut gümrük tarifeleri, üretim kapasitesi, tarihe dayalı bir ekonomik ilişki (koloni), coğrafi yakınlık, sınır komşusu olmak, ortak dili kullanmak ve ortak bir geçmişi paylaşmaktır (Projan, 2001; Wall, 2002; Lee ve Shin, 2006; Montenegro ve Soloaga, 2006; Carrere, 2006; Peridy ve Abedini, 2008; Vicard, 2011) oluşumunu etkileyen faktörleri araştırmış ve etkenlerin ticareti olumlu yönde etkileyen faktörler olduğunu saptamıştır. Bu nedenle olası birliklerin üye ülke seçimleri ve mevcut ticarete etkilerinin önceden saptanması önemlidir. Gümrük birliğinin ticaret yaratıcı veya ticaret engelleyici etkilerinin belirlenip ve eğer taraflar arasında ticaret yaratıcı bir oluşum olacaksa gerçekleşmesi gerekir (Swann, 1995). Montenegro ve Soloaga (2006) NAFTA oluşumunun tarafların ticaretine etkisini araştırmış ve makro düzeyde Amerika'nın ticaretinin üye ülkelerle arttığını saptanmıştır. Ancak gümrük birlikleri her zaman tüm taraflara sektörel bazda olumlu etki yapmayabilir. Okubo ve Stern (2002) yine NAFTA için yaptıkları çalışmada tarafların ticaretine etkisini sektörel bazda incelemişler ve ticaret engelleyici faktörleri analiz etmişlerdir. Bulgular, Amerika için tekstil ve hazır giyim, ayakkabı, iç pazara yönelik üretilen motorlu araçlar ve televizyon sektörlerinde olumsuz etkinin olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Literatürdeki çalışmaların önermeleri doğrultusunda Altay Gümrük Birliği'nin altyapısını oluşturacak 'Serbest Ticaret Bölgesi' ile rekabet üstünlüğünün ortaya çıkıp çıkmadığının araştırılması gerekmektedir. Altay ülkelerinin dünyada ön plana çıkan bir çok rekabet üstünlükleri mevcuttur. Bazı sektörlerde ise bir araya geldikleri takdirde dünyada liderliğe oynayacak konuma gelmektedirler. Bu üstünlüklerin saptanması için araştırma süresince uluslararası ticare-

tin temelini oluşturan 99 adet GTİP'in (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) tümü incelenmiştir. GTİP iki hane bazında incelenirken, her ülkeye özel, belirtilen sektörlerde, ülke için sektörün dünyadaki yüzdelik oranı ve dünya sıralaması belirlenmiştir. 2005-2009 arası tüm veriler incelenirken, bazı yıllara ait tutarlı veri sağlanamadığı için sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait rekabet üstünlükleri verilmiştir. Rekabet üstünlüğün saptanmasında ise Altay ülkelerinin tek tek veya birleştikleri takdirde bu sektörlerde dünyada ilk on içerisinde yer alıp almadıkları incelenmiştir. İlk aşamada aday ülkelerin toplam ihracatları ele alınmakta ve yıllar bazında sıralamaları Tablo 17'de özetlenmektedir.

Tablo 17. Altay Ülkelerinin Toplam İhracat Rakamları ve Sıralamaları (1.000 US\$)

GTIP: 00 Tüm Sektörler						
Yıl	2006		2007		2008	
Ülke	İhracat	Sıralama	İhracat	Sıralama	İhracat	Sıralama
Azerbaycan	6,372,058	89	6,058,203	94	47,756,141	58
Kazakistan	38,245,397	53	47,755,276	52	71,171,720	44
Kırgızistan	794,029	147	1,134,129	141	1,617,490	139
G. Kore	325,467,349	12	371,483,573	11	422,002,868	12
Türkiye	85,533,980	35	107,279,829	34	132,000,933	33
Türkmenistan	5,441,346	94	6,468,070	91	9,085,750	86
Özbekistan	5,371,823	95	6,469,412	90	7,176,046	94
Toplam	467,225,982	7	546,648,492	5	690,810,948	5

Kaynak: ITC (2011)

Altay ülkelerinin toplam ihracat rakamlarına bakıldığında G. Kore'nin liderliği görülmektedir. Altay Birliği'nin toplam ihracat potansiyeli 2008 yılında Çin, Almanya, A.B.D. ve Japonya'dan sonra 690 milyar dolar ile dünyada beşinci sıradır. Fakat yine de, tüm birliğin toplam ihracatı 1.46 trilyon dolar ihracat yapan Almanya'nın yarısına ulaşamamaktadır.

Öne çıkan sektörler petrol ve doğalgaz gibi enerji kaynakları, çeşitli hammaddeler ve mineraller, sebze, meyve, tütün, değirmencilik ürünleri ve türev mamülleri, organik ve inorganik kimyasallar ve deri, ipek, yün ve pamuk gibi tekstil hammaddeleridir. Aday ülkelerin ihracat kapasiteleri birleştirildiğinde küresel ticarete 2008 itibari ile birinci sıraya gelebilecekleri sektör değirmencilik ürünleridir (Tablo 18).

Tablo 18. GTİP 11 Değirmencilik Ürünleri ve Türevleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 11 Değirmencilik Ürünleri, Malt Nişasta, İnulin, Buğday Glüten									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	1,401	100	0.02	4,580	87	0.08	12,905	69	0.03
Kazakistan	179,643	13	0.47	352,879	12	0.74	875,671	5	1.23
Kırgızistan	37	143	0.00	219	132	0.02	427	131	0.03
G. Kore	31,137	39	0.01	34,291	45	0.01	32,477	49	0.01
Türkiye	321,789	9	0.38	504,646	7	0.47	715,248	7	0.54
Türkmenistan	0	191	0.00	0	182	0.00	1,732	109	0.02
Özbekistan	78	136	0.00	641	119	0.01	14,209	65	0.20
Toplam	534,085	5		897,256	5		1,652,669	1	

Kaynak: ITC (2011)

2007 yılına kadar Altay Birliği'nde lider, dünyada 7. sırada olan Türkiye, 2008 yılında liderliği dünya 5.'si olan Kazakistan'a bırakmıştır. Fakat iki ülkenin toplam rakamı Fransa, Almanya ve Belçika'yı geçerek Altay Birliği'nin dünya 1.'si konumuna getirmiştir. İkinci önemli ihracat potansiyeli olan alan tuz, sülfür, taş, alçı, çimento, kireç gibi ürünlerden oluşmaktadır (Tablo 19).

Tablo 19. GTİP 25 Tuz, Sülfür, Taş, Alçı için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 25 Tuz, Sülfür, Taş, Alçı, Kireç, Çimento									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	2,374	126	0.04	3,304	130	0.05	3,881	132	0.01
Kazakistan	120,196	48	0.31	168,591	45	0.35	646,323	23	0.91
Kırgızistan	25,847	82	3.26	44,389	79	3.91	51,715	86	3.20
G. Kore	310,961	28	0.10	283,340	34	0.08	360,755	35	0.09
Türkiye	1,032,718	7	1.21	1,317,231	6	1.23	2,090,736	7	1.58
Türkmenistan	1,843	132	0.03	1,241	142	0.02	5,382	129	0.06
Özbekistan	31,312	79	0.58	106,620	54	1.65	110,855	62	1.54
Toplam	1,525,251	4		1,924,716	4		3,269,647	2	

Kaynak: ITC (2011)

Tuz türevleri, sülfür, taş, çimento, alçı gibi malzemeler Türkiye'nin önemli ihracat kalemleridir. Türkiye bu sektörde toplam 2.09 milyar dolarlık ihracatla dünyada 7. sırada yer almıştır. Türkiye'yi ise 646 milyon dolarlık ihracatıyla (23. sıra) Kazakistan takip ederken,

Altay Birliği toplam Almanya ve Kanada'yı geçerek Çin'in ardından 2. sırada yer almıştır.

En önemli sektörlerden biri olan petrol ve doğal gaz ihracat rakamları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. GTİP 27 Petrol ve Doğalgaz için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 27 Petrol ve Doğalgaz									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	5,390,289	53	84.59	4,931,412	57	81.40	46,363,078	23	97.08
Kazakistan	26,279,306	25	68.71	31,518,615	22	66.00	48,910,885	22	68.72
Kırgızistan	148,852	111	18.75	279,658	101	24.66	61,470	135	3.80
G. Kore	20,920,405	27	6.43	24,630,927	27	6.63	38,454,692	26	9.11
Türkiye	3,567,423	63	4.17	5,147,931	56	4.80	7,531,454	51	5.71
Türkmenistan	4,717,970	58	86.71	5,916,147	53	91.47	7,482,000	52	82.35
Özbekistan	844,691	87	15.72	949,566	86	14.68	2,546,981	80	35.49
Toplam	61,868,936	7		73,374,256	6		151,350,560	3	

Kaynak: ITC (2011)

Petrol ve doğalgaz Orta Asya Altay ülkelerinin ekonomilerinde çok önemli bir konuma sahiptir. Kazakistan 48.91 milyar dolarlık ihracatıyla (22. sıra) Altay ülkeleri arasında en çok ihracat yapan ülkedir ve bu rakam Kazakistan'ın 2008'deki toplam ihracatının % 68.72'sine karşılık gelmektedir. Azerbaycan ise 46.36 milyar dolarlık ihracatıyla dünyada 23. sırada yer almıştır ve bu rakam Azerbaycan'ın toplam ihracatlarının % 97.08'ine eşittir. Bununla birlikte, herhangi bir petrol kaynağına sahip olmayan G. Kore (26. sıra) ise ithal ettiği petrolü işleyip tekrar ihraç ederek 38.45 milyar dolarlık bir ihracata ulaşmıştır. Bu rakam ise G. Kore'nin ihracatlarının toplam % 9.11'idir. Türkmenistan 7.48 milyar dolarlık ihracatı ile 52. sırada yer almakta ve bu rakam toplam ihracatının % 82.35'ine eşittir. Birlik kurulduğu takdirde Altay Birliği'nin toplam ihracatı 150 milyar doları geçerek Rusya ve Suudi Arabistan'ın ardından 3. sırada yer almaktadır.

Küresel ihracatta dördüncü konum gelecek sektör ise sebze plise malzemeleridir (Tablo 21).

Tablo 21. GTİP 14 Sebze Plise Malzemeleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 14 Sebze Plise Malzemeleri, Sebze Malzemeleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	95	90	0.00	241	79	0.00	124	89	0.00
Kazakistan	4,046	30	0.01	2,541	40	0.01	2,185	48	0.00
Kırgızistan	126	88	0.02	74	107	0.01	52	105	0.00
G. Kore	408	71	0.00	311	75	0.00	264	76	0.00
Türkiye	13,358	11	0.02	18,317	9	0.02	19,773	10	0.01
Türkmenistan	1,634	48	0.03	3,683	33	0.06	2,032	50	0.02
Özbekistan	15,904	8	0.30	18,165	10	0.28	17,613	12	0.25
Toplam	35,571	4		43,332	5		42,043	4	

Kaynak: ITC (2011)

Sadece 19.7 milyon dolarlık ufaklık bir rakamla, Türkiye 2007 yılında dünyada 10. sırada yer almıştır. Özbekistan'ın da katkısıyla Altay Birliği, Kenya, A.B.D. ve Çin'in ardından dünyada 4. sırada yer almıştır.

Aday ülkelerin toplam ihracatlarını topladığımızda 2008 itibari ile küresel ticarete beşinci sırayı alabilecekleri sektör tütün ürünleri ve türevleri (Tablo 19), ipek (Tablo 20), deri (Tablo 21), plastik ve türevleridir (Tablo 22).

Tablo 22. GTİP 24 Tütün için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 24 Tütün ve Türevleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	19,870	78	0.31	7,435	95	0.12	4,060	107	0.01
Kazakistan	39,527	58	0.10	50,381	60	0.11	47,620	66	0.07
Kırgızistan	11,577	88	1.46	14,037	87	1.24	16,471	87	1.02
G. Kore	350,316	20	0.11	413,680	19	0.11	463,885	18	0.11
Türkiye	684,889	6	0.80	643,805	9	0.60	704,549	11	0.53
Türkmenistan	0	185	0.00	0	178	0.00	0	186	0.00
Özbekistan	10,010	92	0.19	8,797	93	0.14	12,698	91	0.18
Toplam	1,116,189	5		1,138,135	5		1,249,283	5	

Kaynak: ITC (2011)

Türk tütünü 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla 6., 9. ve 11. olarak dünyada önemli bir yere sahip olmuştur. 2008'de ihra-

cat rakamı 704 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye'yi ise G. Kore 463 milyon dolarla takip etmiştir. Altay ülkelerinin birleşimi ise 1.2 milyar dolar ile Almanya, Hollanda ve Brezilya'nın ardından dünyada 5. sırada yer almıştır.

Tablo 23. GTİP 50 İpek için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 50 İpek									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	1,534	35	0.02	657	44	0.01	1,028	43	0.00
Kazakistan	1	112	0.00	0	129	0.00	0	146	0.00
Kırgızistan	185	64	0.02	136	70	0.01	34	79	0.00
G. Kore	127,916	5	0.04	107,246	7	0.03	116,688	5	0.03
Türkiye	3,338	24	0.00	3,281	27	0.00	3,391	26	0.00
Türkmenistan	857	42	0.02	188	62	0.00	224	60	0.00
Özbekistan	7,560	20	0.14	8,222	21	0.13	7,211	22	0.10
Toplam	141,391	5		119,730	5		128,576	5	

Kaynak: ITC (2011)

Beklendiği üzere Çin, ipek sektöründe tarihi liderliğini sürdürmüştür. Çin'i ise İtalya, Hindistan ve Hong Kong takip etmiştir. Bu ülkelerin ardında ise G. Kore 116 milyon dolarlık ihracatla 5. sırada yer almıştır. Aday ülkeler içinde G. Kore'den sonra Özbekistan 22. ve Türkiye 26. sırada yer almaktadır. Aday ülkeler ipek sektöründe güçlerini birleştirdikleri takdirde dünya ihracatında 5. konuma yükselmektedir.

Tablo 24. GTİP 41 Deri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

HS Code: 41 Deri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	3,338	111	0.05	9,651	90	0.16	10,583	83	0.02
Kazakistan	237,565	26	0.62	347,003	20	0.73	450,927	16	0.63
Kırgızistan	14,061	77	1.77	15,586	81	1.37	17,011	75	1.05
G. Kore	834,188	8	0.26	855,650	9	0.23	851,459	8	0.20
Türkiye	102,608	39	0.12	120,149	39	0.11	121,057	38	0.09
Türkmenistan	3,959	107	0.07	8,221	96	0.13	3,303	115	0.04
Özbekistan	2,050	122	0.04	4,866	108	0.08	3,865	111	0.05
Toplam	1,197,769	7		1,361,126	5		1,458,205	5	

Kaynak: ITC (2011)

G. Kore 851 milyon dolarlık ihracatıyla İtalya, A.B.D. ve Hong Kong'un ardından 8. sırada yer almıştır. Kazakistan da 450 milyon dolarlık ihracatıyla G. Kore'yi takip etmiştir ve Altay Birliği toplamda 1.45 milyar dolarlık ihracat ile dünyada 5. sıraya yerleşmiştir.

Tablo 25. GTİP 39 Plastik için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 39 Plastik ve Eşyaları									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	99,872	79	1.57	70,895	89	1.17	123,092	80	0.26
Kazakistan	15,866	104	0.04	22,229	105	0.05	37,441	101	0.05
Kırgızistan	18,440	103	2.32	15,601	110	1.38	7,311	119	0.45
G. Kore	15,391,277	9	4.73	17,733,044	9	4.77	20,218,348	8	4.79
Türkiye	2,214,225	30	2.59	2,968,672	27	2.77	3,564,255	27	2.70
Türkmenistan	65,857	85	1.21	70,617	90	1.09	89,757	85	0.99
Özbekistan	109,063	77	2.03	117,208	79	1.81	104,202	82	1.45
Toplam	17,914,600	6		20,998,266	6		24,144,406	5	

Kaynak: ITC (2011)

Altay Birliği, Almanya, A.B.D., Belçika ve Çin'in ardından plastik sektöründe dünyada 5. sırada yer almaktadır. G. Kore ise Altay Birliği'nin plastik ihracatlarının %83.73'ünü yapmıştır. Plastik sektörü G. Kore'nin ihracatlarının %4.79'unu oluşturmaktadır. Türkiye ise 3.56 milyar dolarlık ihracatıyla 2008'de dünyada 27. sırada yer almıştır. Türkiye'nin ihracatlarının % 2.70'i plastik ürünleridir.

Tablo 26. GTİP 08 Yenilebilir Meyveler için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 08 Yenilebilir Meyveler, Fıstıklar, Kavunlar									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	98,708	52	1.55	124,518	51	2.06	152,254	50	0.32
Kazakistan	27,528	91	0.07	53,951	76	0.11	56,092	80	0.08
Kırgızistan	10,531	111	1.33	30,109	93	2.65	49,510	82	3.06
G. Kore	89,099	56	0.03	100,150	58	0.03	106,950	58	0.03
Türkiye	2,388,314	6	2.79	2,670,613	6	2.49	2,855,224	7	2.16
Türkmenistan	4,591	124	0.08	2,631	131	0.04	1,231	142	0.01
Özbekistan	377,491	28	7.03	280,889	38	4.34	209,049	47	2.91
Toplam	2,996,262	3		3,262,861	4		3,430,310	6	

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye fıncığı, inciri, kayısı ve kirazı ile incelenen yıllarda dünyada 6. ve 7. sıralarda yer alırken, 2006'da 3. sırayı alan Altay Birliği, Özbekistan'ın ihracatında düşüş nedeni ile 2008'de 6. sıraya kadar gerilemiştir. Türkiye'nin %2.16'sına denk gelen bu ihracat rakamı Altay Birliği'nin ise %83.23'üne eşittir. 2008'de bu sektörde ise dünya liderleri A.B.D., İspanya ve Hollanda olmuştur.

Tablo 27. GTİP 52 Pamuk için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 52 Pamuk									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	43,113	66	0.68	39,898	69	0.66	24,888	81	0.05
Kazakistan	209,151	34	0.55	203,772	35	0.43	161,536	40	0.23
Kırgızistan	39,181	69	4.93	31,645	80	2.79	25,527	78	1.58
G. Kore	707,400	17	0.22	682,509	16	0.18	597,473	18	0.14
Türkiye	1,338,304	10	1.56	1,611,286	8	1.50	1,633,624	8	1.24
Türkmenistan	245,326	31	4.51	326,002	24	5.04	246,594	30	2.71
Özbekistan	1,441,052	9	26.83	1,440,533	10	22.27	822,534	13	11.46
Toplam	4,023,527	4		4,335,645	5		3,512,176	6	

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye 2007 ve 2008'deki 1.6 milyar dolarlık ihracatıyla ünlü Özbek pamuğunu geçmiştir. 2008'de Özbekistan'ın pamuk ihracatı 600 milyon dolar civarında azalmıştır. Altay Birliği Çin, A.B.D. ve Hindistan'ın ardından toplamda 4., 5. ve 6. sıralarda yer almıştır.

Tablo 28. GTİP 28 İnorganik Kimyasallar için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 28 İnorganik Kimyasallar, Değerli Metal Bileşimleri, İzotoplar									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	157,086	58	2.47	65,141	69	1.08	60,823	75	0.13
Kazakistan	1,359,189	13	3.55	1,652,447	14	3.46	2,261,876	16	3.18
Kırgızistan	2,806	105	0.35	2,558	111	0.23	7,234	104	0.45
G. Kore	968,840	20	0.30	1,241,103	16	0.33	2,264,900	15	0.54
Türkiye	140,304	59	0.16	184,717	56	0.17	239,293	55	0.18
Türkmenistan	9,158	95	0.17	14,205	93	0.22	15,114	90	0.17
Özbekistan	266,176	46	4.96	482,888	36	7.46	563,141	38	7.85
Toplam	2,903,559	8		3,643,059	9		5,412,381	6	

Kaynak: ITC (2011)

G. Kore ve Kazakistan inorganik kimyasallar sektöründe Altay Birliği'nde liderliği almışlardır. Birbirine yakın rakamlara sahip olan iki ülkenin katkılarıyla Altay Birliği'nin toplam ihracatı 2008 itibariyle 5.4 milyar dolara ulaşarak dünyada 6. sırada yer almıştır. Bu sektörde de dünya lideri A.B.D., Almanya ve Çin olmuştur.

Tablo 29. GTİP 29 Organik Kimyasallar için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 29 Organik Kimyasallar									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	28,286	70	0.44	21,351	77	0.35	36,392	72	0.08
Kazakistan	1,260	110	0.00	4,328	96	0.01	4,451	101	0.01
Kırgızistan	1,467	108	0.18	672	127	0.06	127	152	0.01
G. Kore	12,730,414	11	3.91	15,166,029	8	4.08	15,785,711	8	3.74
Türkiye	331,528	47	0.39	352,003	48	0.33	469,222	44	0.36
Türkmenistan	1	193	0.00	16	176	0.00	0	196	0.00
Özbekistan	2,264	102	0.04	4,096	98	0.06	6,164	97	0.09
Toplam	13,095,220	11		15,548,495	8		16,302,067	8	

Kaynak: ITC (2011)

İnorganik sektörde olduğu gibi, organik kimyasallarda da A.B.D., Almanya ve Çin de dünya liderleri konumundadır. Bu kategoride, G. Kore 15.78 milyar dolarlık yüksek bir ihracat rakamıyla dünyada 8. sırada yer almıştır ve bu miktar G. Kore'nin ihracatlarının %3.74'ünü oluşturmuştur. Türkiye çok daha düşük bir rakamla (469 milyon dolar) G. Kore'yi takip etmiştir. Birlik olarak değerlendirildiğinde organik kimyasallar sektöründe dünyada 8. sırada yer almaktadır.

Tablo 30. GTİP 40 Kauçuk için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 40 Kauçuk ve Eşyaları									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	691	124	0.01	561	136	0.01	686	134	0.00
Kazakistan	21,528	78	0.06	25,097	78	0.05	29,627	77	0.04
Kırgızistan	1,354	112	0.17	3,044	106	0.27	4,820	102	0.30
G. Kore	3,965,563	10	1.22	4,619,999	11	1.24	5,550,689	9	1.32
Türkiye	1,192,505	24	1.39	1,589,168	22	1.48	1,807,959	22	1.37
Türkmenistan	18	192	0.00	51	178	0.00	78	172	0.00
Özbekistan	660	126	0.01	304	146	0.00	114	166	0.00
Toplam	5,182,319	8		6,238,224	8		7,393,973	8	

Kaynak: ITC (2011)

Kauçuk sektöründe, toplam ihracatlarının % 1.32'sine eşit olan 5.55 milyar dolarlık ihracatıyla G. Kore'nin liderliği görülmüştür ve bu oran G. Kore'yi dünyada 9. sıraya taşımıştır. G. Kore'yi ise Türkiye 1.80 milyar dolarlık ihracatıyla 22. sıradan takip etmiştir. Altay Birliği'nin 7.39 milyar dolarlık toplam ihracatı kendisini 8. sıraya taşımaktadır.

Tablo 31. GTİP 51 Yün için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 51 Yün									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	0	150	0.00	0	148	0.00	0	147	0.00
Kazakistan	49,039	35	0.13	84,810	30	0.18	64,939	32	0.09
Kırgızistan	4,020	70	0.51	5,888	65	0.52	2,591	73	0.16
G. Kore	107,486	22	0.03	104,728	23	0.03	95,152	24	0.02
Türkiye	185,032	15	0.22	228,990	13	0.21	233,140	11	0.18
Türkmenistan	4,446	67	0.08	6,081	64	0.09	4,133	68	0.05
Özbekistan	2,842	74	0.05	3,022	75	0.05	2,622	71	0.04
Toplam	352,865	8		433,519	8		402,577	8	

Kaynak: ITC (2011)

Dünyada 11. sırada olan Türkiye 2008 yılında 233 milyon dolar değerinde yün ve türevleri ihracatı yapmıştır. Toplamdaki 402.5 milyon dolarlık ihracatla İtalya, Çin ve Avustralya'nın ardından Altay Birliği dünyada 8. sırada yer almıştır.

Tablo 32. GTİP 07 Yenilebilir Sebzeler için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 07 Yenilebilir Sebzeler ve Kökler									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	33,285	67	0.52	39,097	73	0.65	63,597	61	0.13
Kazakistan	47,483	58	0.12	60,799	59	0.13	81,307	52	0.11
Kırgızistan	23,914	75	3.01	47,911	68	4.22	43,118	70	2.67
G. Kore	78,942	43	0.02	89,314	45	0.02	106,349	42	0.03
Türkiye	706,533	11	0.83	861,378	12	0.80	951,856	12	0.72
Türkmenistan	1,885	125	0.03	917	134	0.01	951	138	0.01
Özbekistan	121,464	34	2.26	147,954	34	2.29	71,348	58	0.99
Toplam	1,013,506	10		1,247,370	10		1,318,526	10	

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin dünya 12.'si olarak başı çaktığı bu sektörde Özbekistan başta olmak üzere diğer Altay ülkelerinin de katkılarıyla 1.24 milyar dolarla Altay Birliği 10. sıraya çıkmaktadır. Altay Birliği'nin ihracatlarının %72.19'u Türkiye'ye aittir ve bu oran Türkiye'nin toplam 2008 ihracatının %0.72'sine denk gelmektedir. Sektörün dünya liderleri ise Hollanda, İspanya ve Çin olmuştur. Tablo 19'da bir sonraki sektör yenilebilir meyvelerin ihracat rakamları verilmiştir.

Tablo 33. GTİP 26 Cevher, Cüruf ve Kül için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 26 Cevher, Cüruf ve Kül									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	3	149	0.00	104	140	0.00	2,792	115	0.01
Kazakistan	1,112,620	13	2.91	1,589,138	13	3.33	2,412,305	11	3.39
Kırgızistan	3,066	101	0.39	5,918	102	0.52	4,615	111	0.29
G. Kore	88,612	54	0.03	166,383	55	0.04	227,452	46	0.05
Türkiye	511,085	25	0.60	885,496	24	0.83	1,036,347	24	0.79
Türkmenistan	0	165	0.00	0	172	0.00	0	172	0.00
Özbekistan	1,446	112	0.03	9,385	98	0.15	9,907	100	0.14
Toplam	1,716,832	11		2,656,424	10		3,693,418	10	

Kaynak: ITC (2011)

Kazakistan zengin doğal kaynaklarıyla 2.4 milyar dolarlık ihracat yaparak (% 3.39) dünyada 11. sırada yer almıştır. Bu sektörde Kazakistan'ın yarısından biraz az ihracat yapan Türkiye ile birlikte,

Altay Birliği'nin toplam ihracatı 3.69 milyar dolara ulaşarak dünya liderleri Avusturalya, Brezilya ve Şili'nin ardından 10. sırada yer almıştır.

Tablo 34. GTİP 54 El Yapımı Lifler, İplik için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 54 El Yapımı Lifler, İplik									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	6,069	72	0.10	6,730	72	0.11	4,851	79	0.01
Kazakistan	32	130	0.00	6	154	0.00	1	169	0.00
Kırgızistan	4	152	0.00	6	155	0.00	238	110	0.01
G. Kore	2,731,875	4	0.84	2,879,058	4	0.78	2,931,280	4	0.69
Türkiye	1,036,871	11	1.21	1,256,411	9	1.17	1,336,058	9	1.01
Türkmenistan	0	173	0.00	139	118	0.00	21	140	0.00
Özbekistan	249	108	0.00	32	137	0.00	863	98	0.01
Toplam	3,775,100	2		4,142,382	2		4,273,312	2	

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin toplam tüm tekstil ürünlerinde rekabet üstünlüğünü sahiptir, fakat bu GTİP için liderlik Kore'dedir. G. Kore 2.93 milyar dolar ihracatıyla Çin, Tayvan ve Almanya'dan sonra 4. sırada yer almıştır. Türkiye ise 1.33 milyar dolarlık ihracatı ile kendine 9. sırada yer bulmuştur.

Tablo 35. GTİP 55 El Yapımı Kesik Elyafklar için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 55 El Yapımı Kesik Elyafklar									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	159	116	0.00	250	114	0.00	0	189	0.00
Kazakistan	42	138	0.00	125	121	0.00	102	125	0.00
Kırgızistan	981	100	0.12	483	103	0.04	2,492	95	0.15
G. Kore	1,348,444	8	0.41	1,476,002	8	0.40	1,398,738	7	0.33
Türkiye	765,057	14	0.89	764,299	14	0.71	767,036	14	0.58
Türkmenistan	80	122	0.00	69	133	0.00	37	141	0.00
Özbekistan	4,699	82	0.09	6,291	80	0.10	3,132	94	0.04
Toplam	2,119,462	3		2,247,519	3		2,171,537	4	

Kaynak: ITC (2011)

G. Kore, El yapımı kesik elyafklar sektöründe de 1.39 milyar dolarlık ihracatla dünyada 7. sırada yer alarak yine liderliği bırak-

mamıştır. Türkiye ise G. Kore'yi 767 milyon dolarlık ihracatıyla takip ederken, Altay Birliği toplamda Çin, A.B.D. ve Almanya'nın ardından dünyada 4. sırada yer almıştır.

Tablo 36. GTİP 56 Dolgu, Keçe (Örgüsüz) için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 56 Dolgu, Keçe (Örgüsüz)									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	268	118	0.00	14	144	0.00	26	145	0.00
Kazakistan	573	103	0.00	817	98	0.00	485	105	0.00
Kırgızistan	373	108	0.05	141	121	0.01	101	122	0.01
G. Kore	655,845	7	0.20	674,521	7	0.18	660,809	8	0.16
Türkiye	172,670	21	0.20	205,561	18	0.19	221,674	19	0.17
Türkmenistan	971	94	0.02	1,567	88	0.02	1,518	91	0.02
Özbekistan	10,048	66	0.19	11,660	65	0.18	15,470	63	0.22
Toplam	840,748	7		894,281	7		900,083	5	

Kaynak: ITC (2011)

Altay Birliği, Kore'nin 600 milyon dolarlık, Türkiye'nin ise 221 milyon dolarlık ihracatı ile dünyada 5. sırayı almıştır. İlk sıraların sahibi ise Almanya, A.B.D. ve Çin olmuştur.

Tablo 37. GTİP 57 Halılar için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 57 Halılar ve Diğer Tekstil Yer Kaplamaları									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	266	89	0.00	307	94	0.01	227	100	0.00
Kazakistan	102	105	0.00	113	103	0.00	364	93	0.00
Kırgızistan	185	94	0.02	123	102	0.01	111	103	0.01
G. Kore	36,384	32	0.01	34,372	37	0.01	32,178	37	0.01
Türkiye	743,097	6	0.87	991,980	6	0.92	1,158,468	5	0.88
Türkmenistan	2,166	68	0.04	1,602	79	0.02	1,380	78	0.02
Özbekistan	178	96	0.00	400	92	0.01	1,821	73	0.03
Toplam	782,378	6		1,028,897	6		1,194,549	3	

Kaynak: ITC (2011)

Türk halıları Belçika, Çin, Hollanda ve Hindistan'dan sonra 1.15 milyar dolarlık bir ihracat hacmiyle dünyada 5. sırada yer almıştır. 2008 yılındaki 1.19 milyar dolarlık toplam ihracat hacmi Altay Birliği'ni dünyada 3. sıraya taşımıştır.

Tablo 38. GTİP 58 Özel Örgüler ve Tüfte Kumaşlar için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP: 58 Özel Örgüler ve Tüfte Kumaşlar									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	89	111	0.00	157	106	0.00	123	114	0.00
Kazakistan	1	162	0.00	82	113	0.00	220	107	0.00
Kırgızistan	117	107	0.01	2	157	0.00	39	122	0.00
G. Kore	697,393	4	0.21	579,147	8	0.16	527,917	9	0.13
Türkiye	571,484	9	0.67	654,107	5	0.61	683,456	3	0.52
Türkmenistan	1,258	77	0.02	1,384	76	0.02	734	88	0.01
Özbekistan	264	96	0.00	156	107	0.00	532	91	0.01
Toplam	1,270,606	2		1,235,035	2		1,213,021	2	

Kaynak: ITC (2011)

Tekstil devi Türkiye burada Çin ve Hong Kong'tan sonra 3. sırada yer almıştır. G. Kore ile birlikte Altay Birliği dünyada 2. sırayı yakalamaktadır.

Tablo 39. GTİP 59 Emrenye, Kaplı Tekstil için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 59: Emrenye, Kaplı Tekstil Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	0	161	0.00	0	167	0.00	6	134	0.00
Kazakistan	465	80	0.00	428	85	0.00	862	74	0.00
Kırgızistan	12	131	0.00	148	103	0.01	0	166	0.00
G. Kore	1,186,782	5	0.36	1,218,590	5	0.33	1,272,191	5	0.30
Türkiye	284,143	17	0.33	316,068	16	0.29	331,657	16	0.25
Türkmenistan	0	170	0.00	49	119	0.00	62	113	0.00
Özbekistan	148	96	0.00	151	102	0.00	204	94	0.00
Toplam	1,471,550	4		1,535,434	4		1,604,982	3	

Kaynak: ITC (2011)

Teknoloji bazlı tekstil ürünlerinde genellikle G. Kore liderliği görülmektedir. Güney Kore 1.27 milyar dolarlık ihracatıyla Çin, Almanya, A.B.D. ve Tayvan'ın ardında dünyada 5. sırada yer almıştır. Türkiye'nin 331 milyon dolarlık ihracatıyla birlikte toplam 1.60 milyar dolarlık ihracatla Altay Birliği dünyada 3. sırada yer almıştır.

Tablo 40. GTİP 60 Örülmüş veya Kroşeli Kumaşlar için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 60: Örülmüş veya Kroşeli Kumaşlar									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	3	134	0.00	0	159	0.00	0	163	0.00
Kazakistan	0	162	0.00	0	154	0.00	0	153	0.00
Kırgızistan	1	148	0.00	12	123	0.00	0	162	0.00
G. Kore	2,899,078	3	0.89	3,160,592	2	0.85	3,262,997	2	0.77
Türkiye	753,147	8	0.88	1,011,908	8	0.94	1,132,545	7	0.86
Türkmenistan	3,065	70	0.06	2,681	74	0.04	3,416	75	0.04
Özbekistan	7,746	59	0.14	8,248	62	0.13	11,046	63	0.15
Toplam	3,663,040	2		4,183,441	2		4,410,004	2	

Kaynak: ITC (2011)

Güney Kore bu sektörde 3.26 milyar dolarlık ihracatıyla Çin'in ardından 2. sırada yer almıştır. Türkiye ise 1.13 milyar dolar ile 7. sırada yer almıştır. Birlikte, dev Çin'in 6.36 milyar dolarlık ihracat rakamına ulaşamamışlardır.

Tablo 41. GTİP 61 Örgülü Tekstil Ürünleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 61: Örgülü Tekstil Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	249	149	0.00	204	151	0.00	34	172	0.00
Kazakistan	715	134	0.00	1,370	126	0.00	1,949	119	0.00
Kırgızistan	2,852	114	0.36	5,594	110	0.49	5,080	110	0.31
G. Kore	1,172,463	26	0.36	1,003,358	30	0.27	906,755	32	0.21
Türkiye	6,938,199	4	8.11	8,022,388	3	7.48	7,827,970	4	5.93
Türkmenistan	28,942	92	0.53	15,164	98	0.23	14,344	99	0.16
Özbekistan	38,238	87	0.71	63,819	80	0.99	66,101	83	0.92
Toplam	8,181,658	3		9,111,897	3		8,822,233	3	

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye, 7.82 milyar dolarlık ihracatıyla Çin, Hong Kong ve İtalya'nın ardından dünyada 4. sırada yer almıştır. Kore'nin de 906 milyon dolarlık ihracatı eklendiğinde, birlikte 2008 yılında dünyada 3. sırada yer bulabilmişlerdir.

Tablo 42. GTİP 62 Örgüsüz Tekstil Ürünleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 62: Örgüsüz Tekstil Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	180	162	0.00	172	159	0.00	344	154	0.00
Kazakistan	1,255	131	0.00	317	149	0.00	1,037	136	0.00
Kırgızistan	44,674	90	5.63	73,388	86	6.47	92,145	82	5.70
G. Kore	799,163	33	0.25	727,938	32	0.20	657,212	33	0.16
Türkiye	4,710,895	7	5.51	5,445,210	6	5.08	5,326,707	8	4.04
Türkmenistan	12,268	105	0.23	18,025	99	0.28	20,189	102	0.22
Özbekistan	5,306	114	0.10	4,856	111	0.08	8,683	108	0.12
Toplam	5,573,741	5		6,269,906	5		6,106,317	6	

Kaynak: ITC (2011)

Bir kez daha Türkiye 5.32 milyar dolarlık ihracatıyla Altay Birliği'nde liderliği almıştır. Türkiye 8. sırada yer alarak, Çin'i, Almanya'yı, İtalya'yı ve Hong Kong'u takip etmiştir. Kırgızistan'ın ise toplam ihracatının % 5.70'si bu kategoriye aittir.

Tablo 43. GTİP 63 Diğer Tekstil Ürünleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 63: Diğer Tekstil Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	9,015	85	0.14	12,180	86	0.20	12,481	86	0.03
Kazakistan	1,320	113	0.00	2,107	119	0.00	2,118	117	0.00
Kırgızistan	3,871	102	0.49	4,516	107	0.40	4,283	107	0.26
G. Kore	509,580	15	0.16	570,562	15	0.15	648,762	15	0.15
Türkiye	1,920,391	4	2.25	2,110,193	4	1.97	2,097,673	4	1.59
Türkmenistan	30,178	65	0.55	32,236	67	0.50	30,311	69	0.33
Özbekistan	5,061	97	0.09	6,813	96	0.11	4,458	105	0.06
Toplam	2,479,416	3		2,738,607	3		2,800,086	3	

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye bu kategoride 2.09 milyar dolarlık ihracat ile dünyada 4. sırada yer almıştır. Kore'nin de 648 milyon dolarlık ihracatı da eklenirse Altay Birliği dünyada Çin ve Pakistan'ın ardından 3. sırada yer almaktadır.

Tablo 44. GTİP 65 Şapka vb. Tekstil için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 65: Şapka vb. Tekstil Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	3	154	0.00	2	161	0.00	1	162	0.00
Kazakistan	26	118	0.00	35	122	0.00	42	120	0.00
Kırgızistan	177	93	0.02	343	88	0.03	328	89	0.02
G. Kore	158,712	7	0.05	139,279	9	0.04	138,633	10	0.03
Türkiye	9,502	36	0.01	11,744	34	0.01	16,164	30	0.01
Türkmenistan	0	185	0.00	1	171	0.00	0	181	0.00
Özbekistan	12	133	0.00	10	142	0.00	7	144	0.00
Toplam	168,432	6		151,414	9		155,175	10	

Kaynak: ITC (2011)

Beklendiği gibi Çin bu kategoride de liderliğe ulaşırken, Çin'i İtalya, Hong Kong ve Almanya takip etmiştir. G. Kore incelenen üç yıl boyunca sırasıyla 7., 9. ve 10. sıralarda yer almıştır. Çin fiyat avantajını kullanırken, İtalya markalaşmanın gücünü kullanmıştır.

Tablo 45. GTİP 68 Taş, Alçı, Çimento için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 68: Taş, Alçı, Çimento									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	606	114	0.01	541	117	0.01	4,708	87	0.01
Kazakistan	16,658	71	0.04	17,867	71	0.04	18,463	74	0.03
Kırgızistan	12,306	75	1.55	10,545	78	0.93	8,942	81	0.55
G. Kore	391,277	19	0.12	429,505	21	0.12	461,421	22	0.11
Türkiye	892,405	12	1.04	1,039,616	11	0.97	1,146,270	11	0.87
Türkmenistan	0	198	0.00	19	161	0.00	0	194	0.00
Özbekistan	1,738	104	0.03	3,772	88	0.06	3,991	88	0.06
Toplam	1,314,990	7		1,501,865	7		1,643,795	9	

Kaynak: ITC (2011)

Anadolu'nun zengin kaynakları Türkiye'yi bu sektörde dünyada 11. sıraya getirmiştir. Dünyada liderlik Çin, Almanya ve İtalya'da iken, Kore'nin de 461 milyon dolarlık ihracatıyla Altay Birliği dünyada 9. sırada yer almıştır.

Tablo 46. GTİP 69 Seramik Ürünleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 69: Seramik Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	370	109	0.01	79	142	0.00	99	141	0.00
Kazakistan	735	98	0.00	832	103	0.00	1,192	96	0.00
Kırgızistan	3,249	85	0.41	3,908	85	0.34	597	100	0.04
G. Kore	110,952	35	0.03	116,753	34	0.03	122,979	35	0.03
Türkiye	692,765	12	0.81	823,165	13	0.77	868,794	11	0.66
Türkmenistan	0	205	0.00	19	167	0.00	76	145	0.00
Özbekistan	4,145	79	0.08	7,521	81	0.12	3,263	86	0.05
Toplam	812,216	10		952,277	9		997,000	9	

Kaynak: ITC (2011)

Değerli Türk seramik firmalarının katılımlarıyla Türkiye 868 milyon dolarlık ihracat yaparak dünyada Çin, İtalya ve Almanya'dan sonra 11. sırada yer almıştır. Kore'nin de katkılarıyla Altay Birliği dünyada 9. sırayı yakalayabilmiştir.

Tablo 47. GTİP 70 Cam ve Cam Eşya için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 70: Cam ve Cam Eşya									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	151	131	0.00	180	130	0.00	177	136	0.00
Kazakistan	2,182	97	0.01	2,199	100	0.00	1,924	106	0.00
Kırgızistan	28,279	61	3.56	40,311	61	3.55	33,766	64	2.09
G. Kore	817,249	17	0.25	851,656	18	0.23	761,073	20	0.18
Türkiye	680,113	19	0.80	829,192	19	0.77	1,016,811	17	0.77
Türkmenistan	2	198	0.00	2	197	0.00	32	169	0.00
Özbekistan	15,358	70	0.29	21,471	68	0.33	14,810	77	0.21
Toplam	1,543,334	9		1,745,011	9		1,828,593	9	

Kaynak: ITC (2011)

Şişecam liderliğindeki Türkiye'nin cam sektörü 2008 yılında 1.01 milyar dolarlık ihracatla dünyada 17. sırada yer alırken, G. Kore 761 milyon dolarlık ihracatıyla 20. sırada yer alarak Türkiye'yi takip etmiştir. Birlikte ulaştıkları 1.82 milyar dolarlık rakam Altay Birliği'nin Çin, Almanya, A.B.D. ve Japonya'nın ardından 9. sıraya çıkarmıştır.

Tablo 48. GTİP 72 Demir ve Çelik için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 72: Demir ve Çelik									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	29,829	99	0.47	32,031	96	0.53	49,900	104	0.10
Kazakistan	2,333,636	30	6.10	3,745,173	26	7.84	6,271,883	23	8.81
Kırgızistan	9,628	121	1.21	14,008	123	1.24	12,324	130	0.76
G. Kore	13,985,391	7	4.30	16,445,545	10	4.43	21,333,983	9	5.06
Türkiye	6,273,361	17	7.33	8,373,803	17	7.81	14,946,400	12	11.32
Türkmenistan	0	212	0.00	72	191	0.00	0	216	0.00
Özbekistan	44,796	92	0.83	89,379	85	1.38	88,982	90	1.24
Toplam	22,676,641	4		28,700,011	4		42,703,472	2	

Kaynak: ITC (2011)

Demir ve çelik sektörü G. Kore, Türkiye ve Kazakistan için anahtar sektör konumundadır. Altay Birliği'nde en yüksek ihracatı 21.33 milyar dolar ile G. Kore gerçekleştirerek dünyada 9. olmuştur. Bu rakam G. Kore'nin toplam ihracatının % 5.06'sına eşittir. Bununla birlikte Türkiye'nin dünyada 12. sırada yer alarak yaptığı 14.94 milyar dolarlık ihracat, toplam ihracatının % 11.32'sine tekabül etmektedir. Kazakistan'ın ihracatı olan 6.27 milyar dolar ise toplam ihracatının % 8.81'ine eşittir. Hep birlikte Altay Birliği dünyada Çin'den sonra 2. sırada yer almaktadır.

Tablo 49. GTİP 73 Demir ve Çelik Ürünleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 73: Demir ve Çelik Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	35,575	83	0.56	32,031	85	0.53	181,446	66	0.38
Kazakistan	76,924	69	0.20	144,965	65	0.30	258,942	61	0.36
Kırgızistan	3,091	120	0.39	5,261	118	0.46	4,246	126	0.26
G. Kore	5,875,933	8	1.81	7,017,958	8	1.89	9,062,483	7	2.15
Türkiye	3,336,282	18	3.90	4,129,702	18	3.85	5,742,286	18	4.35
Türkmenistan	486	163	0.01	938	150	0.01	1,463	146	0.02
Özbekistan	1,163	142	0.02	1,196	144	0.02	2,614	138	0.04
Toplam	9,329,454	6		11,332,051	6		15,253,480	5	

Kaynak: ITC (2011)

Demir ve çeliğe ek olarak, demir ve çelik ürünleri de hesaba katılmalıdır. Kore 9.06 milyar dolarlık ihracatıyla 7. sırada yer alarak yine liderliği almıştır. Kore'yi 5.74 milyar dolar ile Türkiye takip etmektedir (18.sıra). Bu rakam Türkiye'nin toplam ihracatının % 4.35'ine eşittir. Birlikte ulaştıkları 15.25 milyar dolarlık rakam ise Altay Birliği'ni Çin, Almanya ve İtalya'nın ardından 5. sıraya taşımıştır.

Tablo 50. GTİP 74 Bakır ve Ürünleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 74: Bakır ve Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	11,906	98	0.19	11,974	106	0.20	8,293	112	0.02
Kazakistan	2,631,953	16	6.88	2,805,081	18	5.87	2,901,482	17	4.08
Kırgızistan	2,526	121	0.32	9,643	109	0.85	14,534	100	0.90
G. Kore	4,016,596	10	1.23	4,252,994	11	1.14	4,149,142	10	0.98
Türkiye	815,278	35	0.95	880,254	35	0.82	1,157,385	32	0.88
Türkmenistan	80	173	0.00	88	176	0.00	86	177	0.00
Özbekistan	405,354	44	7.55	507,709	41	7.85	430,992	46	6.01
Toplam	7,883,693	3		8,467,743	3		8,661,914	3	

Kaynak: ITC (2011)

Bakır ve ürünlerinde, Kore 4.14 milyar dolar ile 10. sırada yer alırken, Kazakistan 2.90 milyar dolar ile 17., Türkiye ise 1.15 milyar dolar ile 32. sırada yer almıştır. Bu rakam Kazakistan'ın toplam ihracatının % 4.08'ine eşittir. Birlikte Şili, Almanya ve Japonya'nın ardından 8.66 milyar dolar ile 3. sırada yer almışlardır.

Tablo 51. GTİP 78 Kurşun ve Ürünleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 78: Kurşun ve Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	171	105	0.00	675	105	0.01	725	102	0.00
Kazakistan	108,589	11	0.28	245,256	8	0.51	203,751	10	0.29
Kırgızistan	331	97	0.04	741	101	0.07	1,377	88	0.09
G. Kore	61,575	15	0.02	109,925	17	0.03	154,573	13	0.04
Türkiye	3,901	56	0.00	4,430	68	0.00	5,974	56	0.00
Türkmenistan	0	155	0.00	0	177	0.00	0	164	0.00
Özbekistan	0	145	0.00	0	153	0.00	18	134	0.00
Toplam	174,567	7		361,027	6		366,418	5	

Kaynak: ITC (2011)

Avusturalya, Almanya ve Kanada kurşun ve ürünlerinde dünyada lider konumundadır. Altay Birliği'nde ise Kazakistan 203.75 milyon dolarlık ihracat yaparak liderliği almıştır. Kazakistan dünyada 10. sırada iken Kore'nin 154.57 milyon dolarlık ihracatı da eklenince birlikte 5. sırada yer almışlardır.

Tablo 52. GTİP 79 Çinko ve Ürünleri için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 79: Çinko ve Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	9	133	0.00	0	158	0.00	32	119	0.00
Kazakistan	804,394	9	2.10	1,010,192	8	2.12	640,356	7	0.90
Kırgızistan	0	169	0.00	57	130	0.01	62	113	0.00
G. Kore	980,969	6	0.30	1,230,960	5	0.33	850,880	3	0.20
Türkiye	9,331	52	0.01	12,642	50	0.01	12,930	49	0.01
Türkmenistan	0	176	0.00	0	166	0.00	5	137	0.00
Özbekistan	84,678	32	1.58	157,179	32	2.43	110,123	29	1.53
Toplam	1,879,381	1		2,411,030	1		1,614,388	1	

Kaynak: ITC (2011)

Altay Birliği birleştiği takdirde Kanada ve Avusturalya'yı geçerek çinko sektöründe dünya birincisi olmaktadır. En büyük katkı 850.88 milyon dolar ile 3. sırada olan G. Kore ve 640.35 milyon dolar ile 7. sırada olan Kazakistan'a aittir.

Tablo 53. GTİP 81 Diğer Baz Metaller için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 81: Diğer Baz Metaller									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	0	130	0.00	0	163	0.00	0	153	0.00
Kazakistan	164,660	18	0.43	179,655	21	0.38	221,203	20	0.31
Kırgızistan	165	79	0.02	45	100	0.00	72	93	0.00
G. Kore	213,437	12	0.07	348,253	10	0.09	338,258	13	0.08
Türkiye	2,233	60	0.00	4,296	60	0.00	5,760	52	0.00
Türkmenistan	94	84	0.00	0	162	0.00	0	151	0.00
Özbekistan	14,632	43	0.27	24,857	41	0.38	28,366	43	0.40
Toplam	395,221	9		557,106	8		593,659	8	

Kaynak: ITC (2011)

G. Kore ve Kazakistan bu sektörde Altay Birliği'ni dünyada 8. sıraya taşımaktadırlar. Toplam 593.65 milyon dolarlık ihracatları ile Çin, A.B.D. ve Japonya'nın ardında yer almışlardır.

Tablo 54. GTİP 84 Makina için Altay Birliği
İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 84: Makina									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	31,320	104	0.49	39,596	96	0.65	36,034	106	0.08
Kazakistan	216,085	66	0.56	252,890	65	0.53	323,146	63	0.45
Kırgızistan	26,794	107	3.37	36,959	97	3.26	26,210	113	1.62
G. Kore	42,296,069	11	13.00	49,776,128	10	13.40	49,528,922	11	11.74
Türkiye	6,510,091	31	7.61	8,779,068	31	8.18	10,260,217	30	7.77
Türkmenistan	15,579	116	0.29	7,273	146	0.11	3,097	170	0.03
Özbekistan	22,322	109	0.42	20,733	112	0.32	19,512	118	0.27
Toplam	49,118,260	10		58,912,647	9		60,197,138	5	

Kaynak: ITC (2011)

Makina, kazanlar ve nükleer reaktörler sektörü dünyada en çok kâr bırakan sektörlerden biri olup, teknolojik ilerlemenin göstergelerinden bir tanesidir. Kore'nin 49.52 milyar dolarlık ihracatı toplamının % 11.74'üne tekabül etmektedir ve Kore bu rakamla dünyada 11. sırada yer almıştır. Türkiye'de 10.26 milyar dolarlık ihracat yapmıştır ve bu rakam toplamının % 7.77'si olmuştur. Altay Birliği toplam 60.19 milyar dolar ihracat yaparak 2008'de Çin, Almanya, A.B.D. ve Japonya'nın ardından dünyada 5. sırada yer almıştır. Bu sektöre dahil olan ürünler arasında veri işleme makineleri, optik sürücüler ve parçaları, bilgisayar aksesuarları, yazıcılar, özel fonksiyonlu makineler, makine parçaları, turbo-jetler, dizel ve yarı dizel motorlar, santrifüjler, buldozerler, iş makineleri, kazıcılar, buzdolapları, dondurucular, motorlar, klimalar, bulaşık makineleri, forkliftler, vakum pompaları vs. bulunmaktadır.

Tablo 55. GTİP 85 Elektrik, Elektronik Ekipman için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 85: Elektrik, Elektronik Ekipman									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	5,784	133	0.09	8,272	132	0.14	10,135	130	0.02
Kazakistan	59,561	85	0.16	97,124	82	0.20	118,345	79	0.17
Kırgızistan	24,332	101	3.06	32,919	101	2.90	29,068	111	1.80
G. Kore	85,600,974	7	26.30	91,057,028	7	24.51	94,286,407	7	22.34
Türkiye	6,334,620	33	7.41	7,280,793	32	6.79	7,967,067	32	6.04
Türkmenistan	297	196	0.01	2,413	158	0.04	673	188	0.01
Özbekistan	54,008	87	1.01	71,961	90	1.11	81,111	90	1.13
Toplam	92,079,576	7		98,550,510	7		102,492,806	7	

Kaynak: ITC (2011)

Elektrik ve elektronik ekipman sektörü entegre akımlar ve mikro parçaları, telefon hatları için elektrik aksamı, televizyonlar, kameralar, televizyon alıcıları, izole kablolar, baskılı akımlar, diyotlar, transistörler, elektrik dönüştürücüler, elektrikli motorlar ve jeneratörler, mikrofonlar, kayıt cihazları, saç kurutucular vb. ürünleri içermektedir.

Kore 94.28 milyar dolarlık ihracatıyla dünyada 7. sırada yer alırken, Kore'yi 7.96 milyar dolar ile Türkiye takip etmiştir. Bu rakam Kore'nin toplam ihracatının % 22.34'üne eşittir. Altay Birliği'nin toplam rakamı 108 milyar dolar ile 6. sırada yer alan Singapur'u geçememiştir.

Bu sektörde Çin, Hong Kong, A.B.D., Almanya ve Japonya dünya liderleri olmuşlardır. Çin'in toplam ihracat rakamı 329 milyar dolar olmuştur.

Tablo 56. GTİP 87 Araç için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 87: Araç									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	6,822	117	0.11	4,523	128	0.07	4,021	138	0.01
Kazakistan	17,985	95	0.05	31,116	93	0.07	47,815	89	0.07
Kırgızistan	15,990	99	2.01	38,916	87	3.43	27,842	96	1.72
G. Kore	42,605,243	8	13.09	49,162,165	8	13.23	48,333,862	8	11.45
Türkiye	11,871,616	19	13.88	15,856,877	18	14.78	18,209,686	17	13.80
Türkmenistan	532	170	0.01	7,303	117	0.11	662	172	0.01
Özbekistan	499,702	52	9.30	791,658	50	12.24	770,132	48	10.73
Toplam	55,017,890	6		65,892,558	4		67,394,020	4	

Kaynak: ITC (2011)

Kore, Türkiye ve Özbekistan gibi Altay ülkeleri için otomobil ve araç sektörü anahtar sektörlerden bir tanesidir. 2008 yılında Kore'nin ihracatı olan 48.33 milyar dolar bu ülkenin toplam ihracatının % 11.45'idir ve Kore bu rakamla dünyada 8. sırada yer almıştır. Bununla birlikte Türkiye 18.20 milyar dolar ihracat yaparak dünyada 17. sırada yer almıştır. Bu rakam Türkiye'nin toplam ihracatının % 13.80'ine eşittir. Özbekistan için de bu sektör önemlidir. 770 milyon dolar ihracat yaparak 48. sırada yer alırken, bu rakam toplam ihracatının % 10.73'üne eşittir.

Dünyada ise bu sektörde liderlik 232.43 milyar dolar ihracat yapan Almanya'ya aittir. Almanya'yı ise Japonya (172.20 milyar dolar), A.B.D. (111.45 milyar dolar) ve Fransa (61.85 milyar dolar) takip etmiştir. Altay Birliği'nin toplam 67.39 milyar dolarlık ihracatı onu 4. sıraya taşımıştır.

Tablo 57. GTİP 89 Gemi ve Botlar için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 89: Gemi ve Botlar									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	73,229	53	1.15	93,173	50	1.54	124,725	49	0.26
Kazakistan	81,602	51	0.21	68,705	56	0.14	10,287	88	0.01
Kırgızistan	0	201	0.00	4	182	0.00	172	147	0.01
G. Kore	21,492,881	1	6.60	26,631,960	1	7.17	40,967,637	1	9.71
Türkiye	1,396,667	13	1.63	1,817,565	13	1.69	2,646,783	9	2.01
Türkmenistan	269,614	34	4.95	449	123	0.01	8,422	95	0.09
Özbekistan	40	150	0.00	25	168	0.00	112	157	0.00
Toplam	23,314,033	1		28,611,881	1		43,758,138	1	

Kaynak: ITC (2011)

Altay Birliği için diğer önemli bir sektör gemicilik sektörüdür. Kore, bu sektörde dünyanın 1 numaralı ihracatçısıdır. Kore'nin bu sektördeki ihracatı 40.96 milyar dolardır. Bu rakam Kore'nin toplam ihracatının % 9.71'idir. Türkiye ise 2.64 milyar dolarlık ihracatı ile dünyada 9. sırada yer almıştır. Azerbaycan da yavaş yavaş bu sektöre girmiş ve 124.7 milyon dolarlık bir ihracat rakamı yakalamıştır. Altay Birliği'nin toplam ihracatı, en yakın takipçisi Japonya'da 24 milyar dolar daha fazladır.

Tablo 58. GTİP 90 Optik, Foto, Teknik Aparatlar için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 90: Optik, Foto, Teknik Aparatlar									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	4,606	102	0.07	13,157	85	0.22	3,621	119	0.01
Kazakistan	16,047	79	0.04	17,785	82	0.04	25,180	80	0.04
Kırgızistan	709	147	0.09	3,614	109	0.32	1,480	141	0.09
G. Kore	18,535,520	6	5.70	24,133,888	5	6.50	28,556,995	5	6.77
Türkiye	226,497	44	0.26	302,831	45	0.28	364,828	48	0.28
Türkmenistan	2,348	119	0.04	3,301	111	0.05	1,258	150	0.01
Özbekistan	3,572	114	0.07	6,672	99	0.10	3,826	117	0.05
Toplam	18,789,299	6		24,481,248	5		28,957,188	5	

Kaynak: ITC (2011)

Bu kategoriye LCDler, elektro-medikal aletler, ortopedik aletler, ölçüm aletleri, kontrol makinaları, optik kablolar, x-rayler, lensler, prizmalar, fotoğrafik kameralar ve gözlükler dahildir. Bu sektör-

de 28.55 milyar dolar ile (toplamının % 6.77'si) Kore dünyada 5. sırada yer alırken, maalesef Türkiye'nin ihracatı sadece 364 milyon dolar olabilmıştır. Bu kategorinin liderleri A.B.D., Almanya, Çin ve Japonya olmuştur.

Tablo 59. GTİP 92 Müzik Aletleri için Altay Birliği
İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 92: Müzik Aletleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	37	114	0.00	51	108	0.00	18	129	0.00
Kazakistan	9	139	0.00	18	131	0.00	34	120	0.00
Kırgızistan	0	205	0.00	33	120	0.00	0	213	0.00
G. Kore	194,803	8	0.06	184,483	9	0.05	185,977	9	0.04
Türkiye	5,713	33	0.01	8,004	34	0.01	9,731	32	0.01
Türkmenistan	0	192	0.00	0	187	0.00	0	187	0.00
Özbekistan	0	172	0.00	0	185	0.00	0	182	0.00
Toplam	200,562	8		192,589	9		195,760	9	

Kaynak: ITC (2011)

Bu küçük kategoride, Kore 185.97 million dolarlık ihracat ile Çin, A.B.D. ve Japonya'nın ardından 9. sırada yer almıştır.

Tablo 60. GTİP 96 Çeşitli İmalat Ürünleri için Altay Birliği
İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 96: Çeşitli İmalat Ürünleri									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	9	180	0.00	110	139	0.00	190	128	0.00
Kazakistan	180	123	0.00	199	126	0.00	455	111	0.00
Kırgızistan	183	121	0.02	281	117	0.02	344	116	0.02
G. Kore	514,273	11	0.16	511,249	13	0.14	505,789	14	0.12
Türkiye	97,220	31	0.11	116,218	29	0.11	119,600	29	0.09
Türkmenistan	4	189	0.00	2	187	0.00	49	152	0.00
Özbekistan	3,159	81	0.06	3,576	81	0.06	3,635	83	0.05
Toplam	615,028	9		631,635	9		630,062	9	

Kaynak: ITC (2011)

Bu diğer ufak kategoride dünya liderliği Çin, Almanya ve Japonya'ya aittir. Kore ise 505.78 milyon dolarlık ihracatıyla 14. sırada yer alırken, Kore'yi 119.6 milyon dolar ile Türkiye takip etmiştir. Birlikte de dünyada 9. sırada yer almışlardır. Bu kategoriye kurşun

kalemler, yazma gereçleri, silgiler, işaretleme kalemleri, düğmeler, çakmaklar, tebeşirler, nargileler, taraklar vs. dahildir.

Tablo 61. GTİP 97 Sanat Çalışmaları için Altay Birliği İhracat Rakamları (1.000 US\$)

GTİP 97: Sanat Çalışmaları									
Yıl	2006			2007			2008		
Ülke	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%	İhracat	Sıralama	%
Azerbaycan	92	130	0.00	258	107	0.00	184	126	0.00
Kazakistan	50	146	0.00	82	141	0.00	148	130	0.00
Kırgızistan	1	197	0.00	35	159	0.00	1	198	0.00
G. Kore	347,498	10	0.11	163,144	13	0.04	785.591	5	0.19
Türkiye	647	86	0.00	795	88	0.00	1.103	87	0.00
Türkmenistan	141	120	0.00	224	111	0.00	7.286	46	0.08
Özbekistan	361	97	0.01	1,672	62	0.03	7.886	45	0.11
Toplam	348,790	10		166,210	13		802.199	5	

Kaynak: ITC (2011)

Bu kategoride ise A.B.D., İngiltere, İsviçre ve Fransa dünya lideri konumundadırlar. Kore 785.59 milyon dolarlık ihracat ile 5. sırada yer almıştır.

4. Olası bir Gümrük Birliği Kapsamında Türkiye'nin İhracatta Potansiyel Kazanımları

Bu bölümde potansiyel kazanımlar iki yaklaşım çerçevesinde ele alınmaktadır. Birinci yaklaşımda mevcut gümrük vergilerinin sıfırlandığı bir 'Gümrük Birliği'nde Türkiye'nin ihracat payının yıllar itibarı ile artma trendine paralel bir performans gösterdiği varsayılabilir. 2006 yılından 2007 yılına %25.4 artmış, 2007'den 2008'e artış oranı ise %23.1 olarak gerçekleşmiştir. İhracatta rekor düzeye 2008 yılında 132 milyar dolar ile ulaşılmıştır. Bu nedenle çalışmada esnek bir yaklaşımla mevcut farkın %10, %20 ve %30 arttığı varsayılarak potansiyel ihracat kapasiteleri belirlenmiştir. Türkiye'nin ihracatında önde gelen sektörler motorlu kara taşıtları, demir-çelik, makine-teçhizat, elektrik-elektronik, tekstil ve örme giyim, işlenmiş petrol, demir-çelik türevleri, inci, tekstil ve plastik ürünlerdir. 2008 verileri baz alınarak Türkiye'nin rekabet üstünlüğü olan ilk on ürün (GTİP 2 Hane) kapsamında kazanımlar analiz edildiğinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

İlk fasıl motorlu kara taşıtları (GTİP 87) olup, Türkiye'nin toplam ihracat hacmi 18,209,606,000 dolardır. Tablo 62'de görüldüğü gibi Azerbaycan'ın toplam ithalatı içinde Türkiye'nin payı (%12.95) dikkat çekicidir. İkinci sırada %3.5 pay ile Özbekistan gelmektedir. 2008 verilerine göre Azerbaycan'da 847 milyon dolarlık ve sırf Özbekistan'da ise 1.12 milyar dolarlık bir ihracat potansiyeli bulunmaktadır. Tüm aday ülkelerindeki 12.3 milyar dolarlık araç ithalatının %10'unun Türkiye tarafından karşılandığı varsayıldığında 1.23 milyar dolar, %20 olduğunda 2.46 milyar dolar ve %30'unun gerçekleştiği varsayıldığında bu rakam 3.69 milyar dolara ulaşmaktadır.

Tablo 62. Motorlu Kara Taşıtı İhracat Potansiyeli (1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	973,090	2,646,174	155,375	7,180,816	402,301	1,168,457
Türkiye'den İthalat	126,026	25,228	1,571	4,240	9,516	40,860
%	12.95	0.95	1.01	0.06	2.37	3.5
Mevcut Potansiyel	847,064	2,620,946	153,804	7,176,576	392,785	1,127,597
Hedef 10%	84,706	262,095	15,380	717,658	39,279	112,760
Hedef 20%	169,413	524,189	30,761	1,435,315	78,557	225,519
Hedef 30%	254,119	786,284	46,141	2,152,973	117,836	338,279

Kaynak: ITC (2011)

14.946 milyar dolardır. Aday ülkeler içinde en fazla demir-çelik ithalat payı Türkmenistan (%46.96) ve Azerbaycan'a (%10.58) aittir. Altay Ülkeleri'nin toplam demir-çelik ithalatının 37.751 milyar dolar olduğu gözönüne alınırsa, buna karşılık gelen %10'luk pay 3.75 milyar dolar, %20 hedefi ile 7.550 milyar dolar ve %30'luk bir pay 11.325 milyar dolardır (Tablo 55). Diğer bir deyişle, Türkiye'nin demir-çelik ihracatında potansiyel kazanım 4 - 11 milyar dolar aralığında gerçekleşebilir.

Tablo 63. Demir-çelik Sektöründe İhracat Potansiyeli (1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	192,119	1,183,467	89,714	35,785,000	211,456	423,516
Türkiye'den İthalat	20,334	9,853	800	416	99,299	2,581
%	10.58	0.83	0.89	0	46.96	0.61
Mevcut Potansiyel	171,785	1,173,614	88,914	35,784,584	112,157	420,935
Hedef 10%	17,179	117,361	8,891	3,578,458	11,216	42,094
Hedef 20%	34,357	234,723	17,783	7,156,917	22,431	84,187
Hedef 30%	51,536	352,084	26,674	10,735,375	33,647	126,281

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin diğer önemli ihracat sektörlerinden biri makine ve teçhizat (GTİP 84) olup, toplam ihracat değeri 10.260 milyar dolardır (Tablo 56). Makine ve teçhizat ithalatını en fazla Türkiye'den yapan ülkeler sırası ile Azerbaycan (%8.13), Türkmenistan (%6.69) ve Kırgızistan'dır (%5.79). Altay ülkelerinin bu sektördeki toplam 52.706 milyar dolarlık ithalatının %10'unu Türkiye'den yaptığı takdirde 5.27 milyar dolar, %20 olduğunda 10.541 milyar dolar ve %30 oranında arttığında 15.82 milyar dolarlık ihracat potansiyeli bulunmaktadır.

Tablo 64. Makine ve Teçhizat Sektöründe İhracat Potansiyeli (1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	1,606,716	7,151,948	287,781	41,585,379	998,597	1,558,642
Türkiye'den İthalat	130,596	166,873	16,672	30,245	66,788	71,205
%	8.13	2.33	5.79	0.07	6.69	4.57
Mevcut Potansiyel	1,476,120	6,985,075	271,109	41,555,134	931,809	1,487,437
Hedef 10%	147,612	698,508	27,111	4,155,513	93,181	148,744
Hedef 20%	295,224	1,397,015	54,222	8,311,027	186,362	297,487
Hedef 30%	442,836	2,095,523	81,333	12,466,540	279,543	446,231

Kaynak: ITC (2011)

Elektrik ve elektronik ürünlerde (GTİP 85) Türkiye'nin toplam ihracat kapasitesi 7.967 milyar dolardır. Bu ürünleri ithal eden ülkeler arasında Türkmenistan %22.99 ile ilk sırada yer almakta ve diğer aday ülkelerle arasında oldukça büyük bir fark bulunmaktadır. Türkmenistan'ı %15.72 ile Azerbaycan takip etmektedir. Diğer aday ülkelerin ithalat oranları göreceli olarak oldukça düşüktür. Ancak G. Kore'nin toplam ithalatının 61.84 milyar dolar civarında olduğu ve bu oranın Türkiye'nin elektrik ve elektronik ürünlerde toplam ihracatından (65.55 milyar dolar) daha fazla olduğu gerçeği gözönüne alındığında, bu sektörde ihracat potansiyeli %10 olarak hedeflenmiştir. Bu hedef çerçevesinde elektrik ve elektronik sektöründe ihracat potansiyeli 6.5 milyar olarak hesaplanmıştır.

Tablo 65. Elektrik ve Elektronik Sektöründe İhracat Potansiyeli
(1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	597,857	2,342,798	168,852	61,848,373	348,384	608,358
Türkiye'den İthalat	93,957	134,301	5,959	15,439	80,109	21,867
%	15.72	5.73	3.53	0.02	22.99	3.59
Mevcut Potansiyel	503,900	2,208,497	162,893	61,832,934	268,275	586,491
Hedef 10%	50,390	220,850	16,289	6,183,293	26,828	58,649
Hedef 20%	100,780	441,699	32,579	12,366,587	53,655	117,298
Hedef 30%	151,170	662,549	48,868	18,549,880	80,483	175,947

Kaynak: ITC (2011)

Tekstil ve örme giyim (GTİP 61) sektöründe 2008 yılı verileri ile toplam 7.827 milyar dolarlık ihracat yapılmıştır. Bu ihracat içinde en fazla alım yapan ülke %26.56'lık bir oran ile Azerbaycan'dır. Kırgızistan %13.49 ile ikinci sırada ve Kazakistan ise %11.87 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Tekstil sektörünün avantajlı konumu gözönüne alındığında %10 ve %20 artış oranları yetersiz olmaktadır. Tekstil sektöründeki performans ve gelişmeler dikkate alınarak bu sektördeki artış hedefi %30 olduğu takdirde 433 milyon dolarlık ihracat yapılabilecektir. %50'lik bir artış gerçekleştirildiği takdirde, bu oran ek olarak 721 milyon dolarlık ihracat artışına denk gelmektedir.

Tablo 66. Tekstil ve Örme Giyim Sektöründe İhracat Potansiyeli
(1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	1,871	46,579	83,987	1,273,073	33,712	35,192
Türkiye'den İthalat	497	5,528	11,330	10,579	2,486	984
%	26.56	11.87	13.49	0.83	7.37	2.8
Mevcut Potansiyel	1,374	41,051	72,657	1,262,494	31,226	34,208
Hedef 10%	137	4,105	7,266	126,249	3,123	3,421
Hedef 20%	275	8,210	14,531	252,499	6,245	6,842
Hedef 30%	412	12,315	21,797	378,748	9,368	10,262

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin işlenmiş petrol ürünleri (GTİP 2710) ihracatı 7.531 milyar dolardır. Türkmenistan %26.43 ve Azerbaycan %7.10 payları ile Türkiye'den işlenmiş petrol ürünleri ithal eden önde gelen ülke-

lerdir. Türkiye'nin mevcut ihracatı ve Altay ülkelerinin toplam ihracatı arasındaki fark 18.882 milyar dolardır. Bu mevcut potansiyelin %10'unu gerçekleştirdiği takdirde 1.888 milyar dolar, %20'si gerçekleşirse 3.776 milyar dolar, bu farkın %30'u ise 5.66 milyar dolar civarında bir miktara denk gelmektedir.

Tablo 67. İşlenmiş Petrol Ürünleri İhracat Potansiyeli (1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	96,782	1,563,394	1,246	17,080,908	22,795	162,400
Türkiye'den İthalat	6,873	4,969	0	25,230	6,025	1,914
%	7.1	0.32	0	0.15	26.43	1.18
Mevcut Potansiyel	89,909	1,558,425	1,246	17,055,678	16,770	160,486
Hedef 10%	8,991	155,843	125	1,705,568	1,677	16,049
Hedef 20%	17,982	311,685	249	3,411,136	3,354	32,097
Hedef 30%	26,973	467,528	374	5,116,703	5,031	48,146

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin toplam demir ve çelik türevlerinde (GTİP 73) ihracatı 5.742 milyar dolardır. En fazla demir ve çelik ihracatı yapan Ülke %22.75'lik pay ile Azerbaycan ve 'dır. İkinci sırada Türkmenistan (%10.33) yer almaktadır. Diğer aday ülkelerin Türkiye'den ithalat payları oldukça düşüktür. Mevcut ihracat değeri ve Altay ülkelerinin toplam ihracatları arasındaki fark 12.632 milyar dolardır. Demir ve çelik sektöründe Altay Birliği kapsamında %10 'luk bir artış 1.263 milyar dolar, %20'lik artış 2.526 milyar dolar ve %30 olduğu takdirde yaklaşık 3.789 milyar dolarlık bir ihracat potansiyeli bulunmaktadır.

Tablo 68. Demir ve Çelik Türevleri İhracat Potansiyeli (1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	474,157	4,386,252	68,322	6,324,899	794,776	934,772
Türkiye'den İthalat	107,874	145,804	1,342	1,393	82,111	11,863
%	22.75	3.32	1.96	0.02	10.33	1.27
Mevcut Potansiyel	366,283	4,240,448	66,980	6,323,506	712,665	922,909
Hedef 10%	36,628	424,045	6,698	632,351	71,267	92,291
Hedef 20%	73,257	848,090	13,396	1,264,701	142,533	184,582
Hedef 30%	109,885	1,272,134	20,094	1,897,052	213,800	276,873

Kaynak: ITC (2011)

İnci (GTİP 71) ihracatının tutarı 2008 yılında 5.383 milyar dolardır. Kırgızistan %70.23'lük pay ile Türkiye'den en fazla inci ithal

ülkedir. Kırgızistan'ı %67.70 ile Türkmenistan izlemektedir. Özbekistan (%8.23) ve Kazakistan'ın (%7.77) ithalat oranları %10'unun altındadır. 3.635 milyar dolarlık inci ihracat potansiyelinin %10'nu 363 milyon dolar, %20'si 727 milyon dolar, %30'u ise yaklaşık bir milyar dolarlık bir ihracat potansiyeline denk gelmektedir.

Tablo 69. İnci Sektöründe İhracat Potansiyeli (1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	3,624	61,663	8,837	3,527,696	32,768	37,710
Türkiye'den İthalat	80	4,789	6,206	280	22,185	3,104
%	2.21	7.77	70.23	0.01	67.7	8.23
Mevcut Potansiyel	3,544	56,874	2,631	3,527,416	10,583	34,606
Hedef 10%	354	5,687	263	352,742	1,058	3,461
Hedef 20%	709	11,375	526	705,483	2,117	6,921
Hedef 30%	1,063	17,062	789	1,058,225	3,175	10,382

Kaynak: ITC (2011)

Örgü dışı tekstil sektöründe (GTİP 62) toplam ihracatı 5.326 milyar dolardır. En fazla ihracat yapılan ülke Türkmenistan'dır. Toplam ithalatının %12.11'ini Türkiye'den yapmaktadır. Kırgızistan ve Kazakistan'ın tekstil ithalatları %6-%7 oranlarında kalırken, diğer ülkelerin payları daha düşüktür. Türkiye, Altay ülkelerindeki ihracat payı %10 arttığında 290 milyon dolar, %20 artış 581 milyon dolar, %30'luk artış ise 873 milyon dolar olmaktadır. Bu sektördeki rekabet üstünlüğü dikkate alınırca %50'lik bir artış ile 1.454 milyar dolarlık bir ihracat düzeyine ulaşacaktır.

Tablo 70. Tekstil (Örgü dışı) Sektöründe İhracat Potansiyeli (1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	21,617	84,976	62,621	2,720,113	28,472	25,753
Türkiye'den İthalat	981	5,663	4,585	18,570	3,449	781
%	4.54	6.66	7.32	0.68	12.11	3.03
Mevcut Potansiyel	20,636	79,313	58,036	2,701,543	25,023	24,972
Hedef 10%	2,064	7,931	5,804	270,154	2,502	2,497
Hedef 20%	4,127	15,863	11,607	540,309	5,005	4,994
Hedef 30%	6,191	23,794	17,411	810,463	7,507	7,492

Kaynak: ITC (2011)

Son sektör olarak plastik ürünler (HS 39) ele alınmıştır. Bu sektördeki ihracat kapasitesi 2008 yılında 3.564 milyar dolardır.

Türkiye'den en fazla ithalat yapan ülke %47.11 ile Türkmenistan, ikinci olarak %13.31 ile Özbekistan gelmektedir. Aday ülkelerin toplam ithalat miktarı ile Türkiye'den gerçekleştirilen miktar arasındaki fark yaklaşık 8.855 milyar dolar olup, bu miktarın %10'unu 885 milyon dolar, %20'si 1.771 milyar dolar, %30'su ise 2.656 milyar düzeyinde olmaktadır.

Tablo 71. Plastik Ürünler İhracat Potansiyeli (1.000 US\$)

Ülke	Azerbaycan	Kazakistan	Kırgızistan	G. Kore	Türkmenistan	Özbekistan
Toplam İthalat	196,871	925,459	65,389	7,474,607	91,033	265,108
Türkiye'den İthalat	22,580	55,308	5,747	1,293	42,886	35,288
%	11.47	5.98	8.79	0.02	47.11	13.31
Mevcut Potansiyel	174,291	870,151	59,642	7,473,314	48,147	229,820
Hedef 10%	17,429	87,015	5,964	747,331	4,815	22,982
Hedef 20%	34,858	174,030	11,928	1,494,663	9,629	45,964
Hedef 30%	52,287	261,045	17,893	2,241,994	14,444	68,946

Kaynak: ITC (2011)

Türkiye'nin 2008 yılında gerçekleştirdiği toplam ihracat 132 milyar dolardır. Yukarıda bahsedilen ilk on ihracat sektörünün toplam ihracat içindeki payı %66'dır ve 86.758 milyar dolar düzeyindedir. Buna karşın tüm Altay ülkelerine yapılan ihracat ise 4 milyar dolar civarındadır. Altay ülkelerinin 2008 yılında bahsedilen on sektörde gerçekleştirdikleri toplam ithalat ile Türkiye'den gerçekleştirdikleri ithalat arasındaki fark 217 milyar dolardır. Eğer Altay ülkeleri yalnız bu on sektörde bile Türkiye'den yaptıkları ithalatlarını %10 arttırsa 21.7 milyar dolar, %20 artış olsa 43.3 milyar dolar, %30 arttırsalar, yaklaşık 65 milyar dolarlık ihracat potansiyeli demektir. Rekabet üstünlüğünün olduğu sektörlerdeki hedef artışın gerçekleştiği varsayıldığında ise bu miktar yaklaşık 80.3 milyar dolara yükselmektedir.

Sonuç olarak, 2008 yılında gerçekleşen 132 milyar dolarlık ihracat kapasitesi 'Altay Birliği' etkin işleyişi sonucunda 212 milyar dolara ulaşacak potansiyele sahiptir. Bu ihracat değeri ile Türkiye dünya ihracat sıralamasında 2008 yılında 33. sıradan 20. sıraya yükselme potansiyeline sahiptir. Yapısal nedenlerle yıllardır cari açık sorununu çözmeye çalışan Türkiye için ihracatı artıracak alternatif bir politika olarak ele alınabilir.

5. Sonuç

Son yıllarda gerçekleşen küresel ekonomik ve ticaret dinamiklerinde konjonktürel değişim Türkiye'nin bölgesel güç olarak ticaretle söz sahibi olacak bir yapılanma içine girmesi gerekliliğini gündeme getirmiştir. Bu yapılanma seçeneklerinden biri Türkiye'nin Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile oluşturulacak bir gümrük birliğidir. Çalışmada bu birliğe "Altay Birliği" adı verilmiştir. Orta Asya dünyanın sayılı doğal kaynaklarına sahip, fakat yıllarca bu kaynakları kendisi için kullanamamış, yanlış yönetilmiş ve yalnızlığa terk edilmiş bir bölgedir. Oysa Orta Asya Türk Devletleri Türkiye ile aynı dili konuşmakta, aynı kültürü ve geçmişi paylaşmaktadır. Çalışmanın amacı, Türkiye'nin Orta Asya ile bir gümrük birliği kurması halinde öne çıkan sektörleri belirlemek, birleştikleri takdirde meydana gelebilecek rekabet üstünlüklerini saptamak ve Türkiye'nin bu ülkelere olan ihracat potansiyelini araştırmaktır. Mevcut durumda Türkiye ihracatının sadece % 3'ünün G. Kore dahil olmak üzere bu ülkelere yapmaktadır. Altay devletlerinin Türkiye'den yaptıkları ithalat ise tüm ithalatlarının sadece % 0.80'ine karşılık gelmektedir.

Yapılan inceleme sonucunda, Türkiye'nin bu ülkelere halihazırda yaptığı yıllık 4 milyar dolarlık ihracatın en azından 30-40 milyar dolara yükselme potansiyeli bulunmaktadır. Bununla birlikte, ülkeler birleştikleri takdirde hatırı sayılır bir bölgesel güç olmanın yanı sıra petrol, teknoloji, turizm, tarım, tekstil, elektronik, makine, gemi yapımı, plastik, kauçuk, cam, mineraller, elementler, enerji, kimyasallar, demir-çelik ve araç gibi sektörlerde küresel ticaretle rekabet üstünlüğü elde edeceklerdir.

Kaynakça

- Balessa, B. (1976) "Types of Economic Integration", Economic Integratıyon Worldwide, Regional, Sectorial, Macmillan Press LTD, New York.
- Carrere, C. (2006) "Revisiting the effects of regional trade agreements on trade flows with proper specification of the gravity model," *European Economic Review*, Vol. 50(2), 223-247.
- Fukao, K. ve T. Okubo (2002) "An Econometric Anaysis of Trade Diversion under NAFTA," http://www.spp.umich.edu/rsie/working_papers/wp/html
- ITC – International Trade Center (2011), <http://www.intracen.org>
- Karlık, R. (1996) Avrupa Birliği ve Türkiye. İMKB Yayınları, İstanbul.
- Karlık, R. (1998) Uluslararası Ekonomi. Beta Yayınları, İstanbul.
- Lee, J. ve K. Shin (2006) "Does regionalism lead to more global trade integration in East Asia?" *North American Journal of Economics and Finance*, Vol. 33(1), 45-63.
- Montenegro C.E. ve I. Soloaga (2006) "NAFTA's Trade Effects: New Evidence with a Gravity Model," *Eutudios de Economial*, Vol. 17, 283-301.
- Peridy, N.J. ve J. Abedini (2008) "The Growing Influence of Emerging Countries in the World car Industry: An Estimation of Export Potentials in a World Trade Model," *Global Economy Journal*, Vol. 8(3), 1-23.
- Projan, A. (2001) "Trade Flows and Spatial Effects: The Gravity Model revisited," *Open Economics Review*, Vol. 12, 265-280.
- Swann, D. (1995) *The Economics of the Common Market Integration in the European Union*. Penguin Books Ltd. London:UK.
- Vicard, V. (2011) "Determinants of successful regional trade agreements," *Economics Letters*, Vol. 111(3), 188-190.
- Wall, .H.J. (2002) "NAFTA and the Geography of North American Trade," WP 2000-017C, Federal Reserve Bank of St. Louis.